

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

СЪВЕТ

Брюксел, 2 април 2019 г.
(OR. en)

2016/0280 (COD)

PE-CONS 51/19

PI 33
RECH 97
EDUC 71
COMPET 145
AUDIO 29
CULT 30
DIGIT 38
TELECOM 69
CODEC 439

ЗАКОНОДАТЕЛНИ АКТОВЕ И ДРУГИ ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ

Относно: ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА относно авторското право и сродните му права в цифровия единен пазар и за изменение на директиви 96/9/ЕО и 2001/29/ЕО

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2019/...
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от ...

**относно авторското право и сродните му права в цифровия единен пазар
и за изменение на директиви 96/9/ЕО и 2001/29/ЕО**

(Текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 53, параграф 1 и членове 62 и 114 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите²,

в съответствие с обикновената законодателна процедура³,

¹ ОВ С 125, 21.4.2017 г., стр. 27.

² ОВ С 207, 30.6.2017 г., стр. 80.

³ Позиция на Европейския парламент от 26 март 2019 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от

като имат предвид, че:

- (1) Договорът за Европейския съюз (ДЕС) предвижда създаването на вътрешен пазар и установяването на система, която да гарантира, че няма нарушаване на конкуренцията във вътрешния пазар. Допълнително хармонизирането на правото на държавите членки в областта на авторското право и сродните му права следва да допринесе за постигането на тези цели.
- (2) Приетите директиви в областта на авторското право и сродните му права допринасят за функционирането на вътрешния пазар, осигуряват висока степен на закрила на носителите на права (наричани по-долу „правоносители“), улесняват уреждането на правата и създават рамка за използването на произведения и други закриляни обекти. Хармонизираната правна рамка допринася за правилното функциониране на вътрешния пазар и стимулира иновациите, творчеството, инвестициите и създаването на ново съдържание също и в цифровата среда, с цел да се избегне фрагментирането на вътрешния пазар. Осигурената от тази правна рамка закрила допринася също така за постигането на целта на Съюза да се зачита и насърчава културното многообразие, като същевременно извежда на преден план европейското общо културно наследство. Член 167, параграф 4 от Договора за функционирането на Европейския съюз изисква от Съюза да взема предвид културните аспекти при своята дейност.

- (3) Бързото технологично развитие продължава да преобразява начините, по които се създават, произвеждат, разпространяват и използват произведенията и други обекти. Продължават да се появяват нови бизнес модели и нови субекти. Приложимото законодателство трябва да бъде съобразено с потребностите на бъдещето, така че да не ограничава технологичното развитие. Запазват значението си целите и принципите, залегнали в рамката на Съюза в областта на авторското право. Въпреки това продължава да съществува правна несигурност както за правноносителите, така и за ползвателите, по отношение на някои, включително трансгранични, начини на използване на произведения и други обекти в цифровата среда. Както се посочва в съобщението на Комисията от 9 декември 2015 г., озаглавено „Към една модерна и по-европейска рамка за авторското право“, в някои области е необходимо да се адаптира и допълни съществуващата рамка на Съюза в областта на авторското право, докато се запази високо равнище на защита на авторското право и сродните му права. Настоящата директива предвижда правила за адаптиране на някои изключения и ограничения на авторското право и сродните му права, към цифровата и трансграничната среда, както и за мерки за улесняване на някои лицензионни практики, по-специално, но не само, по отношение на разпространението на произведения извън търговско обращение и други обекти и наличието онлайн на аудиовизуални произведения на платформи за видео по заявка с оглед на осигуряването на по-широк достъп до съдържание. Тя също така съдържа правила за улесняване на използването на съдържание, което е обществено достояние. За да се изгради добре функциониращ и справедлив пазар за авторското право, следва да има и правила за правата върху публикациите, за използването на произведения или други обекти от доставчици на онлайн услуги, които съхраняват качено от потребителите съдържание и осигуряват достъп до него, за прозрачността на договорите на авторите и артистите изпълнители, за възнаграждението на авторите и артистите изпълнители, както и механизъм за оттеглянето на правата, които авторите и артистите са прехвърлили на изключителна основа.

- (4) Настоящата директива се основава на правилата, съдържащи се в действащите директиви в тази област, и по-специално в директиви 96/9/ЕО¹, 2000/31/ЕО², 2001/29/ЕО³, 2006/115/ЕО⁴, 2009/24/ЕО⁵, 2012/28/ЕС⁶ и 2014/26/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁷, и допълва тези правила.

¹ Директива 96/9/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 1996 г. за правна закрила на базите данни (ОВ L 77, 27.3.1996, стр. 20).

² Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 г. относно определени правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (Директива за електронната търговия) (ОВ L 178, 17.7.2000 г., стр. 1).

³ Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 г. относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, 22.6.2001 г., стр. 10).

⁴ Директива 2006/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 г. за правото на отдаване под наем и в заем, както и за някои права, свързани с авторското право в областта на интелектуалната собственост (ОВ L 376, 27.12.2006 г., стр. 28).

⁵ Директива 2009/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно правната закрила на компютърните програми (ОВ L 111, 5.5.2009 г., стр. 16).

⁶ Директива 2012/28/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно някои разрешени начини на използване на осиротели произведения (ОВ L 299, 27.10.2012 г., стр. 5).

⁷ Директива 2014/26/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно колективното управление на авторското право и сродните му права и многотериториалното лицензиране на правата върху музикални произведения за използване онлайн на вътрешния пазар (ОВ L 84, 20.3.2014 г., стр. 72).

- (5) В областите на изследванията, иновациите, образованието и опазването на културното наследство цифровите технологии позволяват нови видове използване, които не са еднозначно обхванати от съществуващите правила на Съюза за изключенията и ограниченията. Освен това факултативният характер на изключенията и ограниченията съгласно директиви 96/9/ЕО, 2001/29/ЕО, и 2009/24/ЕО в тези области би могъл да повлияе неблагоприятно върху функционирането на вътрешния пазар. Това важи с особена сила за трансграничното използване, което придобива все по-голямо значение в цифровата среда. Поради тази причина действащите изключения и ограничения в правото на Съюза, които се прилагат за научните изследвания, иновациите, преподаването и опазването на културното наследство, следва да бъдат преразгледани в светлината на новите видове използване. Следва да се въведат задължителни изключения или ограничения при използването на технологии за извличане на информация от текст и данни, илюстрирането за целите на преподаването в цифровата среда и на опазването на културното наследство. Съществуващите изключения и ограничения в правото на Съюза следва да продължат да се прилагат, включително по отношение на извличането на информация от текст и данни, образователните и свързаните с опазването дейности, доколкото те не ограничават обхвата на задължителните изключения или ограничения, предвидени в настоящата директива, които трябва да се въведат от държавите членки в тяхното национално право. Следователно, директиви 96/9/ЕО и 2001/29/ЕО следва да бъдат изменени.

- (6) Предвидените в настоящата директива изключения и ограничения целят да се постигне справедлив баланс между правата и интересите на авторите и другите правоносители, от една страна, и на потребителите, от друга. Те могат да се прилагат само в някои специални случаи, които не противоречат на обичайното използване на произведенията или другите обекти и не засягат необосновано законните интереси на правоносителите.
- (7) Закрилата на технологичните мерки, предвидена в Директива 2001/29/ЕО, запазва своето значение за гарантирането на закрилата и ефективното упражняване на правата, които правото на Съюза предоставя на авторите и другите правоносители. Такава закрила следва да се запази, като същевременно се гарантира, че използването на технологични мерки не пречи на възползването от изключенията и ограниченията, установени в настоящата директива. Правоносителите следва да имат възможност да осигурят това чрез доброволни мерки. Те трябва да продължат да имат свободата да избират подходящите средства за даване на възможност на бенефициерите на изключенията и ограниченията, предвидени в настоящата директива да се възползват от тях. Ако липсват доброволни мерки, държавите членки следва да предприемат подходящи мерки в съответствие с член 6, параграф 4, първа алинея от Директива 2001/29/ЕО, включително когато произведенията и други обекти са предоставени на разположение на обществеността посредством услуги по заявка.

- (8) Новите технологии дават възможност за автоматизиран изчислителен анализ на информация в цифрова форма, като например текст, звук, изображения или данни, което обикновено се нарича „извличане на информация от текст и данни“.
- Извличането на информация от текст и данни позволява обработването на големи обеми информация с оглед придобиване на нови знания и разкриване на нови тенденции. Докато технологиите за извличане на информация от текст и данни преобладават в цифровата икономика, широко разпространено е схващането, че извличането на информация от текст и данни може да бъде от особено голяма полза за научноизследователската общност и по такъв начин да подкрепи иновациите. Такива технологии носят ползи за университети и други научноизследователски организации, както и институции за културно наследство, тъй като те биха могли също да провеждат научни изследвания в контекста на основните си дейности. В Съюза обаче такива организации и институции се сблъскват с правна несигурност относно степента, до която могат да извличат съдържание при извличането на информация от текст и данни. В някои случаи извличането на информация от текст и данни може да включва действия, защитени с авторско право, *sui generis* право върху базите данни, или с двете, особено възпроизвеждането на произведения или други обекти, извличането на съдържание от базите данни, или и двете, което се случва например когато данните се нормализират в процеса на извличане на информация от текст и данни. Когато не е предвидено приложимо изключение или ограничение, се изисква разрешение от правоносителите, за да се предприемат такива действия.

- (9) Освен това извличането на информация от текст и данни може да се извършва във връзка с обикновени факти или данни, които не са защитени с авторско право, и в такива случаи не се изисква разрешение съгласно правото за авторското право. Може също така да има случаи на извличане на информация от текст и данни, които не включват действия на възпроизвеждане или при които извършеното възпроизвеждане попада в рамките на задължителното изключение за временните действия на възпроизвеждане, предвидени в член 5, параграф 1 от Директива 2001/29/ЕО, което следва да продължи да се прилага по отношение на способите за извличане на информация от текст и данни, които не предполагат да се правят копия извън обхвата на изключението.
- (10) Правото на Съюза предвижда някои изключения и ограничения, обхващащи използването за целите на научните изследвания, които може да се прилагат за действията по извличане на информация от текст и данни. Тези изключения и ограничения обаче не са задължителни и не са изцяло адаптирани към използването на технологии в областта на научните изследвания. Нещо повече, когато научните изследователи имат правомерен достъп до съдържание, например чрез абонаменти за публикации или лицензии за свободен достъп, условията на лицензиите биха могли да изключват извличането на информация от текст и данни. Тъй като научните изследвания все повече се извършват с помощта на цифрови технологии, съществува риск да пострада конкурентната позиция на Съюза като научноизследователско пространство, освен ако не се предприемат стъпки за премахване на правната несигурност по отношение на извличането на информация от текст и данни.

- (11) Правната несигурност по отношение на извличането на информация от текст и данни следва да се премахне, като се въведе задължително изключение за университети и други научноизследователски организации, както и за институции за културното наследство, за изключителното право на възпроизвеждане, както и за правото да не се допуска извличане от база данни. В съответствие със съществуващата политика на Съюза в областта на научните изследвания, която насърчава университетите и научноизследователските институти да си сътрудничат с частния сектор, научноизследователските организации също следва да се ползват от такова изключение, когато техните научноизследователски дейности се извършват в рамката на публично-частни партньорства. Въпреки че научноизследователските организации и институциите за културното наследство следва да продължат да се възползват от това изключение, те следва също да могат да разчитат на своите частни партньори за извършване на извличане на информация от текст и данни, включително чрез използване на техните технологични инструменти.

(12) Научноизследователските организации в целия Съюз представляват най-различни субекти, чиято основна цел е да провеждат научни изследвания или да извършват тази дейност в съчетание с предоставянето на образователни услуги. Изразът „научни изследвания“ по смисъла на настоящата директива следва да покрива както природоестествените, така и хуманитарните науки. Поради многообразието на тези субекти е важно да има единно разбиране за научноизследователски организации. Те следва например да обхващат, в допълнение към университети или други институции за висше образование и техните библиотеки, също и субекти, като например научноизследователски институти и болници, които провеждат научни изследвания. Въпреки различните правни форми и структури, общото между научноизследователските организации в държавите членки е, че дейността им е на нестопанска основа или е в контекста на призната от държавата мисия в обществен интерес. Мисията в обществен интерес би могла например да бъде отразена чрез публично финансиране или чрез норми в националното право или договори за обществени поръчки. От друга страна, организациите, върху които търговските предприятия имат решаващо влияние, което дава възможност на такива предприятия да упражняват контрол поради структурни причини, като например в качеството им на акционери или членове, като това може да доведе до преференциален достъп до резултатите от научните изследвания, не следва да бъдат смятани за научноизследователски организации за целите на настоящата Директива.

- (13) Институциите за културно наследство следва да се разглеждат като институции, които обхващат обществени библиотеки и музеи, независимо от вида на произведенията или другите обекти, които те държат в постоянните си колекции, както и архиви, институции за съхраняване на филмовото или аудионаследство. Те следва да се разбират като включващи, наред с другото, националните библиотеки и националните архиви и що се отнася до техните архиви и обществени библиотеки, образователни институции, научноизследователски организации и обществени излъчващи организации.
- (14) Научноизследователските организации и институциите за културното наследство, включително свързаните с тях лица, следва да попадат в обхвата на изключението за извличане на информация от текст и данни по отношение на съдържание, до което имат правомерен достъп. Правомерният достъп следва да се разбира като обхващащ достъпа до съдържание въз основа на политика за свободен достъп или чрез договорни споразумения между правоносители и научноизследователски организации или институции за културно наследство, като например абонаменти, или чрез други законни средства. Например в случаите на абонаменти, предприети от научноизследователски организации или институции за културно наследство, за лицата, свързани с тях и за които се отнасят тези абонаменти, следва да се счита, че имат правомерен достъп. Законният достъп следва да обхваща и достъпа до съдържание, което е свободно достъпно онлайн.

- (15) Научноизследователските организации и институциите за културното наследство биха могли в определени случаи – например за последваща проверка на резултатите от научни изследвания, да имат потребност да запазят копията, направени по силата на изключението, за целите на извършването на извличане на информация от текст и данни. В такива случаи копията следва да се съхраняват в защитена среда. Държавите членки следва да бъдат свободни да вземат решение, на национално равнище и след обсъждане със съответните заинтересовани страни, относно допълнителни конкретни условия за задържане на копията, включително способността да се назначават доверени органи за целите на съхраняването на такива копия. За да не се ограничава неоснователно прилагането на изключението, такива условия следва да бъдат пропорционални и ограничени до това, което е необходимо за запазването на копията по безопасен начин и за предотвратяване на неразрешеното използване. Използването за целите на научни изследвания, различни от извличане на информация от текст и данни, като например научен партньорски преглед и съвместни изследвания, следва да продължи да бъде обхванато, когато е приложимо, от изключението или ограничението, предвидено в член 5, параграф 3, буква а) от Директива 2001/29/ЕО.

- (16) С оглед на потенциално големия брой заявки за достъп до, и за сваляне на, техните произведения или други обекти, правоносителите следва да имат възможност да прилагат мерки, когато има риск да бъдат застрашени сигурността и целостта на техните системи или бази данни. Такива мерки биха могли да се използват например, за да се гарантира, че само лица, които имат правомерен достъп до техните данни, могат да получат достъп до тях, включително чрез валидиране на IP адреси или удостоверяване на самоличността на ползвателя. Въпросните мерки следва да останат пропорционални на съответните рискове и следва да не надхвърлят необходимото за постигане на целта да се гарантира сигурността и целостта на системата и не следва да пречат на ефективното прилагане на изключението.
- (17) С оглед на естеството и обхвата на изключението, което е ограничено до субекти, извършващи научни изследвания, всяка потенциална вреда, причинена на правоносителите чрез това изключение, би била минимална. Следователно държавите членки следва да не предвидят обезщетение за правоносителите по отношение на използването в обхвата на въведените с настоящата директива изключения за извличането на информация от текст и данни.

- (18) В допълнение към тяхното значение в контекста на научните изследвания, техниките за извличане на информация от текст и данни се използват широко както от частни, така и от публични субекти за анализиране на големи обеми от данни в различни области на живота и за различни цели, включително за правителствени услуги, сложни бизнес решения и разработване на нови приложения или технологии. Правноносителите следва да запазят възможността да лицензират използването на своите произведения или други обекти, попадащи извън обхвата на задължителното изключение, предвидено в настоящата директива, за извличане на информация от текст и данни за целите на научни изследвания, предвидени в настоящата директива, и на съществуващите изключения и ограничения, предвидени в Директива 2001/29/ЕО. В същото време следва да се обърне внимание на факта, че ползвателите на техники за извличане на информация от текст и данни биха могли да бъдат изправени пред правна несигурност, що се отнася до това дали възпроизвеждането или извличането на откъси, извършени за целите на извличането на информация от текст и данни може да се извърши по отношение на произведения или други обекти, до които има правомерен достъп, по-специално когато възпроизвеждането или извличането на откъси за целите на техническия процес не отговарят на всички условия на съществуващото изключение за временни действия на възпроизвеждане, предвидени в член 5, параграф 1 от Директива 2001/29/ЕО. С цел да се осигури по-голяма правна сигурност в такива случаи и да се насърчат иновациите и в частния сектор, настоящата директива следва да предвижда, при определени условия, изключение или ограничение за възпроизвеждане и извличане на откъси от произведения или други обекти, за целите на извличането на информация от текст и данни, и да дава възможност направените копия да бъдат съхранявани толкова дълго, колкото е необходимо за целите на извличането на информация от този текст и тези данни.

Това изключение или ограничение следва да се прилага само когато бенефициерът разполага с правомерен достъп до произведението или другия обект, включително когато те са предоставени на публично разположение онлайн, и доколкото правоносителите не са запазили по подходящ начин правата за възпроизвеждане и извличане на откъси за целите на извличане на информация от текст и данни по подходящ начин. В случай на съдържание, което е предоставено на публично разположение онлайн, следва да се счита за целесъобразно тези права да се запазят единствено чрез използване на машинночетими средства, включително метаданни и ред и условия на уебсайт или услуга. Други видове използване не следва да се засягат от запазването на права за целите на извличането на информация от текст и данни. В други случаи може да е уместно правата да се запазят чрез други средства, като например договорни споразумения или едностранна декларация.

Правоносителите следва да могат да прилагат мерки, за да гарантират, че техните запазени права в това отношение са зачетени. Това изключение или ограничение следва да остави без промяна задължителното изключение за извличане на информация от текст и данни за научноизследователски цели, предвидено в настоящата директива, както и съществуващото изключение за временни действия на възпроизвеждане, предвидени в член 5, параграф 1 от Директива 2001/29/ЕО.

- (19) Член 5, параграф 3, буква а) от Директива 2001/29/ЕО позволява на държавите членки да предвидят изключение или ограничение за правото на възпроизвеждане, на публично разгласяване и предоставяне на публично разположение на произведения или други обекти по такъв начин, че лица от обществеността да могат да имат достъп до тях от място и в момент, избран индивидуално от тях, единствено за илюстриране при преподаване. В допълнение към това член 6, параграф 2, буква б) и член 9, буква б) от Директива 96/9/ЕО допускат използване на база данни и извличане на съществена част от нейното съдържание с цел илюстриране при преподаване. Неясна е степента, до която тези изключения или ограничения се прилагат за цифровото използване. В допълнение към това липсва яснота по въпроса дали тези изключения или ограничения са приложими, когато преподаването се извършва онлайн и в дистанционна форма. Нещо повече, съществуващата правна рамка не предоставя трансграничен ефект. Това положение би могло да попречи на развитието на осъществявани с дигитални помощни средства преподавателски дейности и на дистанционното обучение. Поради това е необходимо да се въведе ново задължително изключение или ограничение, за да се гарантира, че образователните институции се ползват от пълна правна сигурност, когато използват произведения или други обекти в дейностите за цифрово преподаване, включително онлайн и през границите.

- (20) Докато програмите за дистанционно обучение и трансгранично образование се разработват предимно на равнището на висшето образование, цифрови средства и ресурси все повече се използват на всички равнища на образованието, по-специално за подобряване и обогатяване на ученето. Поради това изключението или ограничението, предвидено в настоящата директива, следва да бъде от полза за всички образователни институции, признати от държава членка, включително за участващите в основното, средното, професионалното и висшето образование. То следва да се прилага само доколкото използването е оправдано от нестопанската цел на конкретната преподавателска дейност. Организационната структура и средствата за финансиране на образователната институция следва да не са решаващи фактори за определяне дали характерът на дейността е нестопански.
- (21) Изключението или ограничението, предвидено в настоящата директива, единствено за целта на илюстриране при преподаването следва да се разбира като обхващащо цифровото използване на произведения или други обекти за подпомагане, обогатяване или допълване на преподаването, включително учебните дейности. Разпределението на софтуера, разрешено по силата на това изключение или ограничение, следва да бъде ограничено до цифрово предаване на софтуер. В повечето случаи концепцията за илюстриране би означавала използването само на части или откъси от произведения, което не следва да замества закупуването на материали, предназначени основно за образователния пазар. При прилагането на изключението или ограничението държавите членки следва да останат свободни да определят, за различните категории произведения или други обекти и по балансиран начин, дела от произведение или друг обект, който може да се използва единствено с цел илюстриране при преподаването. Начините на използване съобразно изключението или ограничението следва да се разглеждат като обхващащи специфичните потребности от достъпност за хората с увреждания в контекста на илюстрирането при преподаване.

- (22) Произведения или други обекти следва да се използват единствено за целите на илюстрирането при преподаване, предвидено в настоящата директива, по силата на изключението или ограничението в контекста на дейности по преподаване и учене, осъществявани под ръководството на образователни институции, включително по време на изпити и преподавателски дейности, които се провеждат извън сградите на образователните институции, например в музей, библиотека или друга институция за културно наследство, и следва да се ограничат само до необходимото за целите на такива дейности. Изключението или ограничението следва да обхване както използването на произведения или други обекти в класната стая или на други места чрез цифрови средства, например електронни бели дъски или цифрови устройства, които биха могли да бъдат свързани към интернет, така и използване от разстояние чрез защитени електронни среди, като например в рамките на онлайн курсове или достъп до учебни материали, допълващи даден курс. Сигурните електронни среди следва да се разбират като цифрови среди за преподаване и учене, до които достъпът е ограничен до преподавателите от учебно заведение и за ученици или студенти, записали се за учебна програма, по-специално чрез подходящи процедури за удостоверяване на автентичността, включително основано на парола за удостоверяване на автентичността.

(23) В редица държави членки съществуват различни договорености на основата на изключението или ограничението, предвидено в Директива 2001/29/ЕО или на лицензионните споразумения за по-нататъшно използване, за да се улесни използването на произведения и други обекти в образованието. Тези договорености в общия случай са изготвени при отчитане на потребностите на образователните институции и на различните образователни степени. При все че е особено важно да бъде хармонизиран обхватът на новото задължително изключение или ограничение по отношение на цифровото използване и трансграничното преподаване, договореностите за изпълнение може да се различават от една държава членка в друга държава членка дотолкова, доколкото не накърняват ефективното прилагане на изключението или ограничението или трансграничното използване. Държавите членки например следва да останат свободни да изискват използването на произведения или други обекти да зачита моралните права на авторите и артистите изпълнители. Това следва да даде възможност на държавите членки да надграждат над сключените на национално равнище договорености. По-специално, държавите членки биха могли да решат изцяло или частично да обвържат прилагането на изключението или ограничението с наличието на подходящи лицензии, които обхващат най-малко същите видове използване, както разрешените по силата на изключението или ограничението. Държавите членки следва да гарантират, че когато лицензиите обхващат само частично разрешените видове използване съгласно изключението или ограничението, всички други видове използване продължават да подлежат на изключението или ограничението.

Държавите членки биха могли например да използват този механизъм, за да се даде приоритет на лицензиите за материал, предназначен главно за образователния пазар, или лицензии за музикални партитури. За да не се допусне правна несигурност или административна тежест за образователните институции в резултат на поставяне на прилагането на изключението в зависимост от наличността на лицензии, държавите членки, които възприемат такъв подход, следва да предприемат конкретни мерки, за да гарантират, че лицензионните схеми, които разрешават цифровото използване на произведения или други обекти с цел илюстриране при преподаването, са на разположение без затруднения и че образователните институции знаят за съществуването на такива лицензионни схеми. Такива лицензионни схеми следва да отговарят на потребностите на образователните институции. Биха могли да бъдат разработени и информационни инструменти, които имат за цел да гарантират, че съществуващите лицензионни схеми са видими. Такива схеми биха могли, например, да се основават на колективно лицензиране или на разширено колективно лицензиране, за да се избегне необходимостта от това, образователните институции да преговарят индивидуално с правноносителите. За да се гарантира правна сигурност, държавите членки следва да посочат при какви условия дадена образователна институция може да използва защитени произведения или други обекти в рамките на изключението и обратно – кога следва да се действа съгласно лицензионна схема.

- (24) Държавите членки следва да имат свободата да предвидят правноносителите да получават справедливо обезщетение за цифровото използване на техните произведения или други обекти по силата на изключението или ограничението, предвидено в настоящата директива, за илюстриране за целите на преподаването. При определянето на равнището на справедливо обезщетение следва да се отчитат надлежно, наред с другото, образователните цели на държавите членки и вредата за правноносителите. Държавите членки, които решават да предвидят справедливо обезщетение, следва да насърчават използването на системи, които не създават административна тежест за образователните институции.
- (25) Институциите за културно наследство са ангажирани с опазването на техните колекции за бъдещите поколения. Действията по опазването на произведение или друг обект в колекцията на институция за културно наследство биха могли да изискват възпроизвеждане и съответно да изискват разрешение от съответните правноносителите. Цифровите технологии предлагат нови начини за опазване на наследството в тези колекции, но пораждат и нови предизвикателства. С оглед на тези нови предизвикателства е необходимо да се адаптира съществуващата правна рамка, като се предвиди задължително изключение за правото на възпроизвеждане, което ще позволи на тези институции да извършват такива действия по опазване.
- (26) Съществуването на различни подходи в държавите членки по отношение на действията на възпроизвеждане за целите на опазването от страна на институциите за културното наследство затрудняват трансграничното сътрудничество, споделянето на средствата за опазване и създаването на трансгранични мрежи за опазване на вътрешния пазар от такива институции, което води до неефективно използване на ресурсите. Това може да окаже отрицателно въздействие върху опазването на културното наследство.

- (27) Поради тази причина от държавите членки следва да се изисква да предвидят изключение, което да позволи на институциите за културно наследство да възпроизвеждат произведения и други обекти за постоянно включване в техните колекции с оглед опазването им, например за да се решат въпросите на технологичното остаряване или влошаването на състоянието на първоначалните опори или за да се опазят такива произведения и други обекти. Подобно изключение следва да даде възможност да се правят копия чрез подходящо средство, инструмент или технология за съхранение, в какъвто и да е формат и на какъвто и да е носител, в достатъчен брой, на всеки етап от жизнения цикъл на произведението или другия обект и в необходимата степен за целите на съхранението. Действия на възпроизвеждане, предприети от институциите за културно наследство за цели, различни от съхранението на произведения и други обекти в техните постоянни колекции, следва да продължат да бъдат обект на разрешение от страна на правноносителите, освен ако това се допуска от други изключения или ограничения, предвидени в правото на Съюза.
- (28) Институциите за културно наследство не разполагат непременно с необходимите технически средства или експертен опит, за да предприемат самите те необходимите действия за съхранение на своите колекции, по-специално в цифровата среда, и следователно биха могли да прибегнат до помощта на други културни институции и други трети страни за тази цел. Съгласно изключението за целите на съхранението, предвидени в настоящата директива, институциите за културното наследство следва да могат да разчитат на трети страни, действащи от тяхно име и на тяхна отговорност, включително на тези, които са установени в други държави членки, за изготвянето на копия.

- (29) За целите на настоящата директива следва да се счита, че произведенията и другите обекти се намират постоянно в колекцията на институцията за културно наследство, когато копията на тези произведения или други обекти са собственост или постоянно във владение на тази институция, например в резултат на прехвърляне на собствеността или лицензионно споразумение, задължения за законен депозит или условия за непрекъснато пазене.
- (30) Институциите за културно наследство следва да се ползват от ясна рамка за цифровизация и разпространение, включително през границите, на произведения или други обекти, за които се счита, че са извън търговско обращение за целите на настоящата директива. Конкретните особености на колекциите от произведения извън търговско обращение или други обекти, заедно с броя произведения и други обекти, които са включени в проекти за масова цифровизация, обаче означават, че може да се окаже много трудно получаването на предварителното разрешение от отделните правноносителни. Това може да се дължи например на възрастта на произведенията или другите обекти, на тяхната ограничена търговска стойност или на обстоятелството, че никога не са били предназначени за търговска употреба или никога не са били използвани за търговски цели. Ето защо е необходимо да се предвидят мерки за улесняване на определени форми на използване на произведения извън търговско обращение или други обекти, които се намират постоянно в колекциите на институции за културно наследство.

- (31) Всички държави членки следва да имат въведени правни механизми, които позволяват лицензии, издадени от релевантни и достатъчно представителни организации за колективно управление на институции за културно наследство, за някои видове използване на произведения или други обекти извън търговско обращение, да се прилагат и за правата на правоносителите, които не са упълномощили представителна организация за колективно управление в това отношение. Следва да е възможно, съгласно настоящата директива, такива лицензии да обхващат всички държави членки.
- (32) Разпоредбите за колективно лицензиране на произведения или други обекти извън търговско обращение, въведени с настоящата директива, биха могли да не представляват решение за всички случаи, в които институциите за културно наследство срещат трудности при получаването на всички необходими разрешения от правоносителите за използването на такива произведения или други обекти извън търговско обращение. Такъв би бил случаят например, когато не съществува практика на колективно управление на правата за определен вид произведения или други обекти или съответната организация за колективно управление не е достатъчно представителна за категорията на правоносителите и за съответните права. В такива конкретни случаи следва да бъде възможно институциите за културно наследство да направят достъпни онлайн произведения или други обекти извън търговско обращение, които се намират постоянно в тяхната колекция, във всички държави членки, по силата на хармонизирано изключение или ограничение по отношение на авторското право и сродните му права. Важно е използването съгласно такова изключение или ограничение да се извършва само когато са изпълнени определени условия, особено по отношение на наличието на решения в областта на лицензирането. Липсата на съгласие относно условията на лицензията не следва да се тълкува като липса на решения в областта на лицензирането.

- (33) В предвидената от настоящата директива рамка държавите членки следва да могат да проявят гъвкавост в избора на конкретния вид механизъм за лицензиране, като например разширено колективно лицензиране или презумпции за представителство, който въвеждат за използването на произведения или други обекти извън търговско обращение от институции за културно наследство, в съответствие с техните правни традиции, практики или обстоятелства. Държавите членки следва също така да разполагат с гъвкавост при установяването на това, какви да бъдат изискванията за организациите за колективно управление, за да бъдат достатъчно представителни, при условие че това определяне се основава на оправомощаване от значителен брой правоносители за съответния вид произведения или други обекти за предоставянето на лицензия за съответния вид използване. Държавите членки следва да имат свободата да определят специфични правила, приложими в случаите, в които повече от една организация за колективно управление е представителна за съответните произведения или други обекти, като изискват например съвместни лицензии или споразумение между съответните организации.
- (34) За целите на тези механизми за лицензиране е важно да съществува стегната и добре функционираща система за колективно управление. Директива 2014/26/ЕС предвижда такава система и тази системата обхваща по-специално правила за добро управление, прозрачност и отчетност, както и редовното, добросъвестно и точно разпределение и изплащане на дължимите суми на отделните правоносители.

- (35) Следва да има на разположение подходящи гаранции за всички правоносители, които следва да имат възможността за изключване на прилагането на механизмите за лицензиране и на изключението или ограничението, въведено с настоящата директива, за използването на произведения извън търговско обращение или други обекти във връзка с всички техни произведения или други обекти, всички лицензии или всички видове използване съгласно изключението или ограничението, определени произведения или други обекти, или конкретни лицензии или използване съгласно изключението или ограничението, по всяко време преди или по време на срока на лицензията или преди или по време на използването съгласно изключението или ограничението. Условиата, уреждащи тези механизми за лицензиране, не бива да засягат практическото им значение за институциите за културно наследство. Важно е, когато даден правоносител изключва прилагането на такива механизми или на такова изключение или ограничение за едно или повече от своите произведения или други обекти, текущото използване да бъде прекратено в рамките на разумен срок, а когато то се извършва с колективна лицензия, организацията за колективно управление да спре да издава лицензии, обхващащи съответното използване, след като бъде информирана. Такова изключване от страна на правоносители не следва да засяга техните претенции за възнаграждение за действителното използване на произведението или друг обект съгласно лицензията.
- (36) Настоящата директива не засяга способността на държавите членки да решават кой трябва да носи правната отговорност за съответствието на лицензирането на произведения извън търговско обращение или други обекти, и на тяхното използване, с предвидените в настоящата директива условия и за спазването от съответните страни на условията на тези лицензии.

(37) Като се има предвид разнообразието на произведения и други обекти в колекциите на институциите за културно наследство, е важно въведените с настоящата директива механизми за лицензиране, както и изключенията или ограниченията, предвидени в настоящата директива, да са на разположение и да могат да се използват на практика за различните видове произведения и други обекти, включително фотографии, софтуер, фонограми, аудиовизуални произведения и други уникални произведения на изкуството, включително в случаите, когато никога не са били налични на пазара. Произведенията, които никога не са били в търговско обращение, може да включват плакати, листовки, фронтони издания или аматьорски аудиовизуални произведения, но също така непубликувани произведения или други обекти, без да се засягат други приложими правни ограничения, като например националните правила относно нематериалните права. Когато дадено произведение или друг обект е на разположение в която и да било от различните му версии, като например последващи издания на литературни творби и алтернативни монтажни на кинематографични произведения или под някоя от различните му форми, като например цифрови и печатни формати на същото произведение, това произведение или друг обект не следва да се считат за намиращи се извън търговско обращение. Обратно, търговската наличност на адаптации, включително други езикови версии или аудиовизуални адаптации на литературни произведения, не следва да изключва определянето на произведение или друг обект за намиращо се извън търговско обращение на даден език. За да се отразят особеностите на различните видове произведения и други обекти по отношение на начините на публикуване и разпространение и за да се улесни използваемостта на въпросните механизми, може да се наложи да се въведат конкретни изисквания и процедури във връзка с практическото прилагане на тези механизми, като например изискване за определен времеви период, който да е изтекъл от първата търговска наличност на произведението или другия обект. Уместно е при въвеждането на такива изисквания и процедури държавите членки да се консултират с правноносителите, институциите за културно наследство и организациите за колективно управление.

(38) При определяне на това дали произведенията или другите обекти са извън търговско обращение, следва да се изисква полагането на разумно усилие, за да се оцени тяхната наличност за публиката в обичайните търговски канали, като се вземат предвид характеристиките на конкретното произведение или друг обект или определения набор от произведения или други обекти. Държавите членки следва да имат свободата да уреждат разпределението на отговорностите за полагането на таква разумно усилие. Разумното усилие не следва да включва повтарящо се действие с течение на времето, но въпреки това следва да включва отчитането на всяко леснодостъпно доказателство за предстоящото наличие на произведения или други обекти по обичайните търговски канали. Оценка на отделните произведения по принцип следва да се изисква само когато това се счита за разумно с оглед на наличието на съответната информация, вероятността от търговска наличност и очакваните разходи. Проверка на наличността на произведение или друг обект обикновено следва да се извършва в държавата членка, в която е установена институцията за културно наследство, освен ако проверката през граница се счита за разумна, например в случаите, когато има леснодостъпна информация, че дадена литературна творба е била публикувана за първи път в дадена езикова версия в друга държава членка. В много случаи статутът „извън търговско обращение“ на даден набор от произведения или други обекти може да бъде определен чрез пропорционален механизъм, като например установяването на представителна извадка. Ограничената наличност на дадено произведение или друг обект, като например неговата наличност в магазини за стоки втора употреба, или теоретичната възможност за получаване на лицензия за произведение или за друг обект не следва да се разглежда като наличност за публиката в обичайните търговски канали.

(39) В съответствие с нормите на нормите на вежливост в международните отношения лицензионните механизми и изключенията или ограниченията, предвидени в настоящата директива, за цифровизацията и разпространението на произведения или други обекти извън търговско обращение не следва да се прилагат за група от произведения или други обекти извън търговско обращение, когато има налични доказателства да се предположи, че те се състоят предимно от произведения или други обекти на трети държави, освен ако съответната организация за колективно управление е достатъчно представителна за тази трета държава, например чрез споразумение за представителство. Тази оценка би могла да се основава на наличните доказателства, получени при полагането на разумното усилие да бъде установено дали произведенията или другите обекти са извън търговско обращение, без да е необходимо да се търсят допълнителни доказателства. Оценка на произхода на отделни произведения или други обекти извън търговско обращение следва да се изисква само дотолкова, доколкото е необходима също и за полагане на разумното усилие за установяване на това дали те са налични в търговската мрежа.

- (40) Договарящи институции за културно наследство и организациите за колективно управление следва да останат свободни да се споразумяват относно териториалния обхват на лицензиите, включително възможността за обхващане на всички държави членки, лицензионната такса и разрешените видове използване. Обхванатото от такива лицензии използване не следва да бъде за целите на постигане на печалба, включително когато се разпространяват копия от институцията за културно наследство, като например в случай на рекламни материали за изложба. В същото време, като се има предвид че цифровизацията на колекциите на институциите за културното наследство може да изисква значителни инвестиции, лицензии, издадени чрез предвидените в настоящата директива механизми, не бива да попречат на институциите за културно наследство да покриват лицензионните разходи и разходите за цифровизация и разпространение на произведенията или другите обекти, предмет на лицензията.

(41) Необходимо е адекватно разгласяване на информация относно текущото и бъдещото използване на произведенията и другите обекти извън търговско обращение от институциите за културно наследство, предвидени в настоящата директива и действащите договорености, която дава възможност на всички правноносителите да изключат своите произведения или други обекти от прилагането на лицензия, изключение или ограничение, както преди, така и по време на използването в рамките на лицензия или по силата на изключение или ограничение, в зависимост от случая. Такова популяризиране е особено важно, когато използването се реализира трансгранично на вътрешния пазар. Затова е целесъобразно да се предвиди създаването на единен, общодостъпен онлайн портал, чрез който Съюзът да предоставя тази информация на обществеността в разумен срок преди реализацията на използването. Такъв портал следва да улесни правноносителите да изключат прилагането на лицензии или на изключението или ограничението върху техните произведения или други обекти. По силата на Регламент (ЕС) № 386/2012 на Европейския парламент и на Съвета¹, на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост са възложени някои задачи и дейности, финансирани чрез нейни собствени бюджетни средства и целящи да улеснят и подкрепят дейността на националните органи, частния сектор и институциите на Съюза в борбата срещу нарушаването на правата върху интелектуална собственост, включително неговото предотвратяване. Поради тази причина е уместно да се разчита на тази служба във връзка със създаването и управлението на портала, който ще предоставя тази информация.

¹ Регламент (ЕС) № 386/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 19 април 2012 г. за възлагане на Службата за хармонизация във вътрешния пазар (марки, дизайни и модели) на задачи, свързани с гарантирането на спазването на правата на интелектуална собственост, включително обединяването на представители на публичния и частния сектор в Европейска обсерватория за нарушенията на правата на интелектуална собственост (ОВ L 129, 16.5.2012 г., стр. 1).

В допълнение към предоставянето на достъп до информацията чрез портала би могло да е необходимо да се предприемат допълнителни подходящи мерки за публичност за всеки отделен случай, за да се повиши осведомеността в това отношение на засегнатите правноносителни, например чрез използването на допълнителни канали за комуникация, с оглед достигането до по-широка публика. Необходимостта, естеството и географският обхват на допълнителните мерки за публичност следва да зависят от характеристиките на съответните произведения или обекти извън търговско обращение, от условията на лицензиите или вида на използване по силата на изключение или ограничение, както и от съществуващите практики в държавите членки. Мерките за публичност следва да бъдат ефективни, без да е необходимо всеки правноносител да бъде информиран поотделно.

- (42) За да се гарантира, че лицензионните механизми, предвидени от настоящата директива за произведенията или други обекти извън търговско обращение, са подходящи и функционират правилно, че правноносителите са адекватно защитени, че лицензиите са надлежно разгласени и че е осигурена правна сигурност по отношение на представителността на организациите за колективно управление и на категоризацията на произведенията, държавите членки следва да насърчават секторния диалог между заинтересованите страни.

- (43) Мерките, предвидени в настоящата директива за улесняване на колективното лицензиране на права върху произведения или други обекти извън търговско обращение, които са постоянно включени в колекциите на институциите за културно наследство, не следва да засягат използването на такива произведения или други обекти съгласно изключенията или ограниченията, предвидени в правото на Съюза или в други лицензии с разширено действие, когато такова лицензиране не се основава на статута извън търговско обращение на обхванатите произведения или други обекти. Тези мерки следва също така да не засягат националните механизми за използване на произведения или други обекти извън търговско обращение въз основа на лицензии между организации за колективно управление и ползватели, различни от институциите за културно наследство.
- (44) Механизмите за колективно лицензиране с разширено действие позволяват на организациите за колективно управление да предлагат лицензии като колективен лицензиращ орган от името на правоносителите, независимо от това дали те са упълномощили организацията да направи това. Системите, изградени върху механизми, като например разширено колективно лицензиране, юридическо оправомощаване или презумпции за представителство, са добре установена практика в няколко държави членки и могат да се използват в различни области. Функционираща рамка за авторски права, която работи за всички страни, изисква наличието на съразмерни, правни механизми за лицензиране на произведенията или другите обекти. Поради това държавите членки следва да могат да разчитат на решения, позволяващи на организациите за колективно управление да предлагат лицензии, обхващащи потенциално голям брой произведения или други обекти за определени видове ползване, и да разпределят получените в резултат от такива лицензии приходи на правоносителите в съответствие с Директива 2014/26/ЕС.

(45) Предвид естеството на някои използвания, заедно с обикновено големия брой на включените произведения или други обекти, разходите по сделката за уреждане на индивидуални права с всеки съответен правоносител са прекалено високи. Вследствие на това, без ефективни механизми за колективно лицензиране е малко вероятно да бъдат осъществени всички необходими трансакции в съответните области, които са необходими, за да позволят използването на такива произведения или други обекти. Разширеното колективно лицензиране от организации за колективно управление и подобни механизми могат да направят възможно сключването на споразумения в тези области, в които колективното лицензиране, основаващо се на разрешение от правоносителите, не предоставя изчерпателно решение за обхващане на всички произведения или други обекти, които да се използват. Такива механизми допълват колективното управление на правата въз основа на индивидуално разрешение от правоносителите, като в определени случаи предоставят пълна правна сигурност на ползвателите. В същото време те предоставят възможност на правоносителите да се възползват от законното ползване на техните произведения.

(46) Като се има предвид нарастващото значение на възможността за предлагане на гъвкави схеми за лицензиране в цифровата ера и нарастващото използване на такива схеми, държавите членки следва да могат да предвидят механизми за лицензиране, които да позволяват на организациите за колективно управление да сключват лицензии на доброволна основа, независимо от това дали всички носители на авторски права са упълномощили съответната организация да направи това. Държавите членки следва да имат възможността да поддържат и въвеждат такъв механизъм в съответствие с националните си традиции, практики или условия, при спазване на гаранциите, предвидени в настоящата директива, и в съответствие с правото на Съюза и на международните задължения на Съюза. Такива механизми следва да действат само на територията на съответната държава членка, освен ако в правото на Съюза не е предвидено друго. Държавите членки следва да разполагат с гъвкавост при избора на конкретния вид механизъм, който позволява лицензиите за произведения или други обекти да обхванат правата на правоносителите, които не са упълномощили организацията, която сключва споразумението, при условие че такъв механизъм е в съответствие с правото на Съюза, включително с правилата за колективно управление на права, предвидени в Директива 2014/26/ЕС. По-специално такъв механизъм следва също така да гарантира, че член 7 от Директива 2014/26/ЕС се прилага за правоносителите, които не са членове на организацията, която сключва споразумението. Такива механизми биха могли да включват разширено колективно лицензиране, юридическо оправомощаване и презумпции за представителство. Разпоредбите на настоящата директива относно колективното лицензиране не следва да засягат съществуващата способност на държавите членки да прилагат задължително колективно управление на правата или други механизми за колективно лицензиране с разширено действие, като например включения в член 3 от Директива 93/83/ЕИО на Съвета¹.

¹ Директива 93/83/ЕИО на Съвета от 27 септември 1993 г. относно координацията на някои правила, отнасящи се до авторското право и сродните му права, приложими за спътниково излъчване и кабелно препредаване (ОВ L 248, 6.10.1993 г., стр. 15).

(47) Важно е механизми за колективно лицензиране с разширено действие да се прилагат само в ясно определени области на използване, в които получаването на разрешение от правоносителите на индивидуална основа обикновено е обременяващо и неппрактично до степен, която прави необходимата лицензионна сделка, а именно включващата лицензия, която да обхваща всички участващи правоносители – трудноосъществима поради естеството на използването или на засегнатите видове произведения или на засегнатите други обекти. Тези механизми следва да се основават на обективни, прозрачни и недискриминационни критерии по отношение на третирането на правоносителите, включително на правоносителите, които не са членове на организацията за колективно управление. По-специално, самият факт, че засегнатите правоносители не са граждани, постоянно пребиваващи или установени в държавата членка на ползвателя, който иска лицензия, не следва да бъде сам по себе си причина да се счита, че уреждането на правата е толкова обременяващо и неппрактично, че да се обоснове използването на такива механизми. Също толкова важно е лицензираното използване да не оказва неблагоприятно въздействие върху икономическата стойност на съответните права, нито да лишава правоносителите от значителни търговски предимства.

(48) Държавите членки следва да гарантират, че са въведени подходящи предпазни мерки, за да защитят законните интереси на правноносителите, които не са упълномощили организацията, предлагаща лицензията, и че тези предпазни мерки се прилагат по недискриминационен начин. По-специално, за да се обоснове разширеното действие на механизмите, такава организация, въз основа на предоставеното ѝ упълномощаване от правноносителите, следва да бъде достатъчно представителна за видовете произведения или други обекти и за правата, които са предмет на лицензията. Държавите членки следва да установят изискванията, които, в съответствие с Директива 2014/26/ЕС, трябва да бъдат изпълнени от тези организации, за да бъдат считани за достатъчно представителни, като се вземе предвид категорията на правата, управлявани от организацията, способността на организацията да управлява ефективно правата, творческият сектор, в който извършва дейност, и също така дали организацията обхваща значителен брой правноносителите за съответния вид произведения или други обекти, които са извършили оправоощаване, позволяващо лицензирането на съответния вид използване. За да се осигури правна сигурност и за да се гарантира, че е налице доверие в механизмите, на държавите членки следва да се разреши да решават кой трябва да носи правната отговорност за видовете използване, разрешени от лицензионното споразумение. Следва да се гарантира равно третиране на всички правноносителите, чиито произведения се използват съгласно лицензията, включително по-специално по отношение на достъпа до информация относно лицензирането и разпределението на възнагражденията. Мерките за публичност следва да бъдат ефективни през целия срок на действие на лицензията, и не следва да включват налагане на прекомерна административна тежест върху ползвателите, организациите за колективно управление и правноносителите и без да е необходимо всеки правноносител да бъде информиран поотделно.

За да се гарантира, че правоносителите могат лесно да възвърнат контрола върху своите произведения и да предотвратят всяко използване на техните произведения, което би накърнило техните интереси, от изключително значение е на правоносителите да бъде дадена реална възможност да изключат прилагането на тези механизми по отношение на своите произведения или други обекти за всички използвания и произведения или други обекти, или за конкретни използвания и произведения или други обекти, включително преди сключването на лицензия и срока на лицензията. В такива случаи всяко текущо използване следва да бъде прекратено в разумен срок. Такова изключване от страна на правоносителите не следва да засяга техните претенции за възнаграждение за действителното използване на произведението или друг обект съгласно лицензията. Държавите членки следва да могат също така да решат, че допълнителни мерки са целесъобразни за защита на правоносителите. Такива допълнителни мерки биха могли да включват например насърчаване на обмена на информация между организациите за колективно управление на авторски права и други заинтересовани страни в целия Съюз за повишаване на осведомеността относно такива механизми и наличния вариант правоносителите да изключат своите произведения или други обекти от тези механизми.

- (49) Държавите членки следва да гарантират, че целта и обхватът на всяка лицензия, предоставена в резултат на механизми за колективно лицензиране с разширено действие, както и възможните използвания, следва винаги да бъдат внимателно и ясно определени в правото или, ако основополагащото право е общата разпоредба – в лицензионните практики, прилагани в резултат на такива общи разпоредби, или в издадените лицензии. Способността за използване на лицензия в рамките на такива механизми следва също така да бъде ограничена до организациите за колективно управление, които са предмет на националното право за изпълнение на Директива 2014/26/ЕС.

(50) Предвид различните традиции и опит по отношение на колективно лицензиране с разширено действие в държавите членки и приложимостта им за правноносителите независимо от тяхната националност или тяхната държава членка на пребиваване, е важно да се гарантира че са налице прозрачност и диалог на равнището на Съюза относно практическото функциониране на такива механизми, включително по отношение на ефективността на гаранциите за правноносителите, използваемостта на такива механизми, въздействието им върху правноносителите, които не са членове на организацията за колективно управление, или върху правноносителите, които са граждани на или пребивават в друга държава членка, както и въздействието върху трансграничното предоставяне на услуги, включително потенциалната необходимост от установяване на правила за трансгранично предоставяне на такива механизми на вътрешния пазар. За да се гарантира прозрачност, Комисията следва редовно да публикува информация относно използването на такива механизми съгласно настоящата директива. Поради това държавите членки, които са въвели такива механизми, следва да информират Комисията за съответните национални разпоредби и тяхното прилагане на практика, включително за обхвата и видовете лицензии, въведени въз основа на общите разпоредби, мащаба на лицензиране и съответните организации за колективно управление. Тази информация следва да се обсъди с държавите членки в Комитета за контакти, създаден с член 12, параграф 3 от Директива 2001/29/ЕО. Комисията следва да публикува доклад относно използването на такива механизми в Съюза и тяхното въздействие върху лицензирането и правноносителите, относно разпространението на културно съдържание и относно трансграничното предоставяне на услуги в областта на колективното управление на авторското право и сродните му права, както и относно въздействието върху конкуренцията.

(51) Услугите за видео по заявка имат потенциала да изиграят решаваща роля в разпространението на аудиовизуални произведения в целия Съюз. Наличността на такива произведения обаче, по-специално на европейските произведения, по отношение на услугите за видео по заявка, продължава да бъде ограничена. Сключването на споразуменията за онлайн използване на такива произведения може да бъде затруднено поради трудности, свързани с лицензирането на правата. Такива проблеми биха могли да възникнат например, когато правоносителят за дадена територия има слаб икономически стимул да използва дадено произведение онлайн и не лицензира или не се отказва от онлайн правата си, което може да доведе до неналични аудиовизуални произведения в услуги за видео по заявка. Други проблеми биха могли да бъдат свързани с прозорци за използване.

(52) За да се улесни лицензирането на правата върху аудиовизуални произведения на услуги за видео по заявка, от държавите членки следва да се изисква да осигурят механизъм за преговори, който дава възможност на страните, желаещи да сключат споразумение, да разчитат на съдействието на безпристрастен орган или на един или повече медиатори. За тази цел на държавите членки следва да бъде разрешено или да създадат нов орган или да разчитат на съществуващ орган, отговарящ на условията, установени в настоящата директива. Държавите членки следва да могат да определят един или повече компетентни органи или медиатори. Този орган или медиаторите следва да се срещат със страните и да помагат в преговорите, като предоставят професионални, безпристрастни и външни съвети. Когато дадени преговори включват страни от различни държави членки и когато посочените страни решат да прибегнат до механизма за преговори, тези страни следва да се споразумеят предварително коя да бъде компетентната държава членка. Органът или медиаторите могат да се срещнат със страните, за да улеснят началото на преговорите, или в хода на преговорите – за да улеснят сключването на споразумение. Участие в този механизъм за преговори и последващото сключване на споразумения следва да бъдат на доброволен принцип и да не засягат свободата на договаряне на страните. Държавите членки следва да имат свободата да вземат решение за специфичните условия, при които ще работи механизмът за преговори, включително за графика и продължителността на съдействието при преговорите и поемането на разходите. Държавите членки следва да направят така, че административната и финансовата тежест да останат съразмерни, за да се гарантира ефективността на преговорния механизъм. Без това да е задължение за тях, държавите членки следва да насърчават диалога между представителните организации.

(53) Изтичането на срока на закрила на дадено произведение е свързано с превръщането на това произведение в обществено достояние и изтичането на срока на правата, които правото на Съюза в областта на авторското право предоставя във връзка с въпросното произведение. В областта на визуалните изкуства разпространяването на достоверно възпроизвеждане на произведения за обществено достояние допринася за достъпа до културата и нейното насърчаване и за достъпа до културното наследство. В цифровата среда защитата на такива копия чрез авторско право или сродните му права не съответства на изтичането на защитата на авторските права върху произведенията. В допълнение, различията между националните права в областта на авторското право, уреждащи защитата на такива копия, поражда правна несигурност и засягат трансграничното разпространение на произведения на визуалното изкуство, които са обществено достояние. Поради това някои копия на произведения на визуалните изкуства, които са обществено достояние, не следва да бъдат защитени с авторско право или сродните му права. Всичко това не следва да възпрепятства институциите за културно наследство да продават репродукции, като например пощенски картички.

(54) Свободният и плуралистичен периодичен печат играе съществена роля за осигуряване на качеството на журналистиката и на достъпа на гражданите до информация. Той има основен принос за обществените дебати и правилното функциониране на демократичното общество. Широката наличност на онлайн публикации в пресата доведе до появата на нови онлайн услуги, като например новинарски агрегатори или услуги за медиен мониторинг, за които повторното използване на публикации в пресата представлява важна част от техните бизнес модели и източник на приходи. Издателите на публикации в пресата се сблъскват с трудности при лицензирането на онлайн използването на техните публикации за доставчиците на такива видове услуги, което прави по-трудно за тях да си възстановят направените от тях инвестиции. При липсата на признат статут на издателите на публикации в пресата като правонослители, лицензирането и реализацията на правата за публикациите в пресата във връзка с онлайн използването от доставчиците на услуги на информационното общество в цифровата среда често пъти са сложни и неефективни.

(55) Необходимо е да се признае и допълнително да се поощри организационният и финансов принос на издателите при производството на публикации в пресата, за да се обезпечи устойчивостта на издателския отрасъл и съответно да се благоприятства наличието на надеждна информация. Поради това е необходимо на равнището на Съюза да се осигури хармонизирана правна закрила за публикациите в пресата по отношение на използването им онлайн от страна на доставчиците на услуги на информационното общество, което оставя съществуващите правила за авторското право в правото на Съюза, приложими за използването за лични или нестопански цели на публикациите в пресата от отделните ползватели, незасегнати, включително когато такива ползватели споделят публикации в пресата онлайн. Въпросната закрила следва ефективно да се гарантира чрез въвеждане в правото на Съюза на сродни на авторското право права по отношение на възпроизвеждането и предоставянето на публично разположение на публикации в пресата на издатели, установени в дадена държава членка, във връзка с онлайн ползване от доставчици на услуги на информационното общество по смисъла на Директива (ЕС) 2015/1535 на Европейския парламент и на Съвета¹. Предоставяната от настоящата директива правна защита за публикации в пресата следва да бъде насочена към издателите, които са установени в дадена държава членка и имат седалище, централна администрация или основно място на дейност в рамките на Съюза.

Понятието „издател на публикации в пресата“ следва да се разбира като обхващащо доставчици на услуги, като издатели на новини или новинарски агенции, когато те публикуват публикации в пресата по смисъла на настоящата директива.

¹ Директива (ЕС) 2015/1535 на Европейския парламент и на Съвета от 9 септември 2015 г. установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите регламенти и правила относно услугите на информационното общество (ОВ L 241, 17.9.2015 г., стр. 1).

(56) За целите на настоящата директива е необходимо да се даде определение на понятието „публикация в пресата“, така че то да обхваща единствено журналистическите публикации, публикувани в която и да е медия, включително на хартиен носител, в контекста на икономическа дейност, която представлява предоставяне на услуги съгласно правото на Съюза. Публикациите в пресата, които следва да са обхванати от понятието, включват например ежедневните вестници, седмичните или месечните списания с обща или специална насоченост, включително списанията с абонамент, както и новинарските сайтове в интернет. Публикациите в пресата съдържат предимно литературни произведения, но все по-често включват и други видове произведения и други обекти, по-специално снимки и видеоматериали. Публикуваните за научни или академични цели периодични публикации, като например научните списания, не следва да бъдат обхванати от закрилата на публикациите в пресата по силата на настоящата директива. Тази защита не следва да се прилага и по отношение на уебсайтове, като например блогове, които предоставят информация като част от дейност, която не се извършва по инициатива или под редакционната отговорност и контрола на доставчик на услуги, като например новинарски издател.

- (57) Правата, предоставени на издателите на публикации в пресата по силата на настоящата директива, следва да имат същия обхват, както правата за възпроизвеждане и за предоставяне на публично разположение, предвидени в Директива 2001/29/ЕО, доколкото става дума за онлайн използване от доставчиците на услуги на информационното общество. Правата, предоставени на издатели на публикации в пресата, не се разпростират върху действия за създаване на хипервръзки. Те не следва да обхващат и самите факти, посочени в публикациите в пресата. Спрямо правата, предоставени на издатели на публикациите в пресата съгласно настоящата директива следва да се прилагат същите разпоредби за изключенията и ограниченията като тези, приложими за правата, предвидени в Директива 2001/29/ЕО, включително изключението в случай на цитиране за такива цели като критика или обзор, предвидено в член 5, параграф 3, буква г) от посочената директива.
- (58) Използването на публикации в пресата от страна на доставчиците на услуги на информационното общество може да се състои в използването на цели публикации или статии, но също и на части от публикации в пресата. Подобно използване на части от публикации в пресата също придобива икономическо значение. Същевременно използването на отделни думи или съвсем кратки откъси от публикации в пресата от страна на доставчиците на услуги на информационното общество не е задължително да бъде в ущърб на инвестициите, направени от издателите на публикации в пресата при изготвянето на съдържанието. Поради това е целесъобразно да се предвиди, че използването на отделни думи или кратки откъси от публикации в пресата не следва да попада в обхвата на правата, предвидени в настоящата директива. Като се има предвид масовото обединяване и използване на публикации в пресата от страна на доставчиците на услуги на информационното общество, е важно изключването на много кратките откъси да се тълкува по такъв начин, че да не засяга ефективността на правата, предвидени в настоящата директива.

(59) Закрилата, предоставена на издателите на публикации в пресата по силата на настоящата директива, не бива да накърнява правата на авторите и другите правоносители върху произведения и други обекти, включени в тях, включително по отношение на степента, до която авторите и другите правоносители могат да използват своите произведения или други обекти отделно от публикацията в пресата, в която те са включени. Поради това издателите на публикации в пресата не следва да имат възможност да се позовават на закрилата, която им е предоставена съгласно настоящата директива срещу авторите и други правоносители или срещу други упълномощени ползватели на същите произведения или други обекти. Това не следва да засяга договорните споразумения между издателите на публикации в пресата, от една страна, и авторите и други правоносители, от друга. Авторите, чиито произведения са включени в публикация в пресата, следва да имат право на подходящ дял от приходите, които издателите на публикации в пресата получават за използване на своите публикации в пресата от страна на доставчиците на услуги на информационното общество. Това не следва да засяга националното право в областта на правото на собственост или упражняването на права в контекста на трудовите договори, при условие че такива права са в съответствие с правото на Съюза.

(60) Издателите, включително издателите на публикации в пресата, книги, научни издания и музикални издания, често пъти работят на основата на прехвърляне на авторски права чрез договори или по силата на задължителни законови разпоредби. В този контекст издателите правят инвестиция с оглед на използването на произведенията, съдържащи се в техните публикации, и в някои случаи могат да бъдат лишени от приходи, когато тези произведения се използват по силата на изключения или ограничения, като например такива за копиране за лично ползване и за репрография, включително съответстващите вече съществуващи национални схеми за репрография в държавите членки или в рамките на публичните схеми за отдаване в заем. В няколко държави членки обезщетението за използване в рамките на тези изключения или ограничения се поделя между авторите и издателите. За да се отчете съществуващото положение и да се повиши правната сигурност за всички заинтересовани страни, настоящата директива дава възможност на държавите членки, които разполагат със съществуващи схеми за разпределяне на обезщетенията между автори и издатели, да ги запазят. Това е особено важно за държави членки, които преди 12 ноември 2015 г. са имали такива механизми за споделяне на обезщетенията, макар че в други държави членки дадено обезщетение не се споделя и се дължи единствено на авторите в съответствие с националните политики в областта на културата. Въпреки че настоящата директива следва да се прилага по недискриминационен начин за всички държави членки, тя следва да зачита традициите в тази област и да не задължава държави членки, които понастоящем не разполагат с такива схеми за разпределяне на обезщетенията, да ги въведат. Тя не следва да засяга съществуващи или бъдещи договорености в държавите членки по отношение на възнагражденията в контекста на публичното отдаване в заем.

Тя следва също така остави незасегнати национални разпоредби, свързани с управлението на правата и с правата на възнаграждение, при условие че те са в съответствие с правото на Съюза. Всички държави членки следва да имат право, но не и да бъдат задължени, да предвидят, че когато автори са прехвърлили или отстъпили правата си на издател или по друг начин допринасят за публикацията със своите произведения и съществуват системи за обезщетяване за вредите, причинени им от дадено изключение или ограничение, включително чрез организации за колективно управление, които съвместно представляват автори и издатели, издателите имат право на дял от такова обезщетение. Държавите членки следва да останат свободни да определят как издателите да обосновават своите претенции за обезщетение или възнаграждение и да предвидят условията за поделянето на такова обезщетение или възнаграждение между автори и издатели в съответствие с техните национални системи.

(61) През последните години функционирането на пазара за онлайн съдържание се усложнява все повече. Онлайн услугите за споделяне на съдържание, които предоставят достъп до голямо количество защитено с авторско право съдържание, качено от ползвателите се превръщат в основен източник на достъп до съдържание онлайн. Онлайн услугите са средство за осигуряване на по-широк достъп до културните и творческите произведения и те предлагат богати възможности на културните и творческите индустрии да разработват нови бизнес модели. Въпреки че тези услуги предоставят възможност за многообразие на съдържанието и улесняват достъпа до него, те също така са източник на предизвикателства, когато защитено с авторски права съдържание бъде качено без предварително разрешение от правоносителите. Съществува правна несигурност относно това дали доставчиците на такива услуги участват в действия, свързани с авторското право, и трябва да получат разрешение от правоносителите за съдържание, качено от техните ползватели, които не притежават съответните права в каченото съдържание, без да се засяга прилагането на изключенията и ограниченията, предвидени в правото на Съюза. Тази несигурност се отразява на способността на правоносителите да определят дали и при какви условия се използват техните произведения и други обекти, както и на способността им да получат подходящо възнаграждение за такова използване. Поради това е важно да се насърчи развитието на пазара за лицензиране между правоносителите и доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание. Тези лицензионни споразумения следва да бъдат справедливи и да поддържат разумен баланс между двете страни. Правоносителите следва да получават подходящо възнаграждение за използването на техни произведения или други обекти. Въпреки това, тъй като свободата на договаряне не следва бъде засегната от тези разпоредби, правоносителите не следва да бъдат задължени да дават разрешение или да сключват лицензионни споразумения.

(62) Някои услуги на информационното общество са предназначени в рамките на обичайното си ползване да осигурят достъп на публиката до защитено от авторско право съдържание или друг закрилян обект, качени от техните потребители. Определението за доставчик на онлайн услуга за споделяне на съдържание, установено в настоящата директива, следва да бъде насочено единствено към онлайн услуги, които играят важна роля на пазара на онлайн съдържание, като се конкурират с други онлайн услуги за съдържание, като например онлайн услуги за излъчване на аудио и видео съдържание за същата публика. Услугите, попадащи в обхвата на настоящата директива, са услуги, основната или една от основните цели на които е да съхраняват защитено с авторско право съдържание и да дават възможност на потребителите да качват и споделят голямо количество защитено с авторски права съдържание с цел получаване на печалба от него, било то пряко или непряко, като го организират и популяризират, за да привличат по-широка публика, включително като го категоризират и използват целево популяризиране в неговите рамки. Такива услуги не следва да включват услуги, които имат основна цел, различна от тази за позволяване на потребителите да качват и споделят голямо количество защитено с авторско право съдържание с цел получаване на печалба от тази дейност. Последните услуги включват, например, електронни съобщителни услуги по смисъла на Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета¹, както и доставчици на компютърни услуги „в облак“ между предприятия и услуги „в облак“, които позволяват на потребителите да качват съдържание за собствено ползване, като например уеб хостинг, или платформи за онлайн търговия, чиято основна дейност е онлайн търговия на дребно, а не предоставяне на достъп до защитено с авторско право съдържание.

¹ Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения (ОВ L 321, 17.12.2018г., стр. 36).

Доставчиците на услуги, като платформите за разработване и споделяне на софтуер с отворен код, научните или образователните хранилища с нестопанска цел, както и онлайн енциклопедии с нестопанска цел, също следва да бъдат изключени от това определение за доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание. И накрая, за да се гарантира високо ниво на защита на авторското право, механизмът за освобождаване от отговорност, предвиден в настоящата директива, не следва да се прилага за доставчиците на услуги, чиято основна цел е практикуването или улесняването на пиратството на авторското право.

- (63) Преценката за това дали доставчикът на онлайн услуги за споделяне на съдържание съхранява и предоставя достъп до голямо количество защитено с авторско право съдържание следва да се извършва за всеки отделен случай и следва да се вземе предвид комбинация от елементи, като например публиката на услугата и броят на файловете със защитено с авторско право съдържание, качено от ползвателите на услугите.

- (64) Уместно е да се поясни в настоящата директива, че доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание извършват акт на публично разгласяване или предоставяне за публично разположение, когато дават достъп на публиката до защитени с авторско право произведения или до други защитени обекти, качени от техните ползватели. Следователно доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание следва да получат разрешение, включително чрез лицензионно споразумение, от съответните правноносителни. Това не засяга понятието за публично разгласяване или за предоставяне на публично разположение другаде съгласно правото на Съюза, нито възможното прилагане на член 3, параграфи 1 и 2 от Директива 2001/29/ЕО по отношение на други доставчици на услуги, които използват защитено с авторско право съдържание.
- (65) Когато доставчиците на онлайн услуга за споделяне на съдържание са отговорни за действия по публично разгласяване или по предоставяне на публично разположение съгласно условията, определени в настоящата директива, член 14, параграф 1 от Директива 2000/31/ЕО не следва да се прилага за отговорността, която произтича от разпоредбата на настоящата директива относно използването на защитено съдържание от доставчици на онлайн услуга за споделяне на съдържание. Това не следва да засяга прилагането на член 14, параграф 1 от Директива 2000/31/ЕО по отношение на такива доставчици на услуги за цели, които попадат извън обхвата на настоящата директива.

(66) Като се отчита фактът, че доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание предоставят достъп до съдържание, което не е качено от тях, а от техните ползватели, е целесъобразно за целите на настоящата директива да се предвиди специален механизъм за отговорност за случаите, в които не е дадено разрешение. Това не следва да засяга правните средства за защита съгласно националното право за случаи, различни от отговорност за нарушения на авторски права, и национални съдилища или административни органи да могат да издават разпореждания в съответствие с правото на Съюза. По-конкретно специалният режим, приложим към новите доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание с годишен оборот под 10 милиона евро, от които среден брой на месечните отделни посетители в Съюза не надвишава 5 милиона, не следва да засяга наличието на средства за правна защита съгласно правото на Съюза и националното право. Когато на доставчици на услуги не е дадено разрешение, те следва да положат всички възможни усилия в съответствие с високите секторни стандарти за дължима професионална грижа, за да се избегне наличието в техните услуги на неразрешени произведения и други обекти, идентифицирани от съответните правноносителите. За тази цел правноносителите следва да предоставят на доставчиците на услуги подходящата и необходима информация, като вземат предвид, наред с други фактори, размера на носителите на авторски права и вида на техните произведения и други обекти. Стъпките, предприети от доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание в сътрудничество с правноносителите, не следва да водят до предотвратяване на наличието на съдържание, което не е предмет на нарушение, включително на произведения или други защитени обекти, използването на които се обхваща от лицензионно споразумение или изключение или ограничение по отношение на авторското право и сродните права. Поради това предприетите от такива доставчици на услуги стъпки не следва да засягат потребителите, които използват услугите за споделяне на онлайн съдържание с цел законно качване на информация и достъп до нея при такива услуги.

Освен това задълженията, установени в настоящата директива, също така не следва да водят до налагане на общо задължение за контрол от страна на държавите членки. Когато се оценява дали даден доставчик на онлайн услуги за споделяне на съдържание е положил всички възможни усилия в съответствие с високите секторни стандарти за дължима професионална грижа, следва да се вземе предвид дали доставчикът на услуги е предприел всички стъпки, които добросъвестен оператор би предприел, за да постигне предотвратяване на наличието на неразрешени произведения или други обекти на своя уебсайт, като се вземат предвид най-добрите практики в отрасъла и ефективността на стъпките, предприети с оглед на всички съответни фактори и развития, както и принципът на пропорционалност. За целите на тази оценка следва да се вземат предвид редица елементи, като например размерът на услугата, развитието на съвременното състояние на съществуващите средства, включително евентуалното бъдещо развитие, за да се избегне наличието на различни видове съдържание и разходите по такива средства за доставчиците. Различни средства за избягване на наличието на неразрешено, защитено с авторско право съдържание биха могли да бъдат подходящи и пропорционални според вида съдържание и поради това не може да бъде изключено, че в някои случаи наличието на неразрешено съдържание може да бъде избегнато само след уведомяване от правоносителите. Всички стъпки, предприемани от доставчици на услуги, следва да бъдат ефективни по отношение на преследваните цели, но не следва да надхвърлят необходимото за постигане на целта за избягване и преустановяване на наличието на неразрешени произведения и други обекти.

Ако бъдат качени неразрешени произведения и други обекти въпреки всички възможни усилия, положени в сътрудничество с правоносителите, както се изисква от настоящата директива, доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание следва да носят отговорност по отношение на конкретните произведения и други обекти, за които те са получили съответната и необходима информация от правоносителите, освен ако тези доставчици докажат, че са положили всички възможни усилия в съответствие с високите секторни стандарти за дължима професионална грижа.

Освен това, когато в рамките на онлайн услуги за споделяне на съдържание бъдат качени конкретни неразрешени произведения или други обекти, включително независимо от това дали са били положени всички възможни усилия и от това дали носителите на права са предоставили предварително подходящата и необходима информация, доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание следва да носят отговорност за неразрешени действия на публично разгласяване на произведения или други обекти, в случай че след като са получили достатъчно обосновано уведомление, не са предприели експедитивни действия за преустановяване на достъпа или за премахване от своите уебсайтове на произведенията или другите обекти, за които им е съобщено. Освен това такива доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание следва да носят отговорност и ако не успеят да докажат, че са положили всички възможни усилия за предотвратяване на бъдещо качване на конкретни неразрешени произведения въз основа на подходящата и необходима информация, предоставена за тази цел от носителите на права.

Когато правоносителите не предоставят на доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание подходящата и необходима информация относно своите конкретни произведения или други обекти или когато правоносителите не са направили уведомление относно преустановяването на достъпа или премахването на конкретни неразрешени произведения или други обекти и в резултат на това тези услуги за споделяне на съдържание не могат да положат всички възможни усилия, за да избегнат наличието на неразрешено съдържание при своите услуги в съответствие с високите стандарти на индустрията за дължима професионална грижа, такива доставчици на услуги не следва да носят отговорност за неразрешени действия на публично разгласяване на такива неидентифицирани произведения или други обекти или предоставянето им на публично разположение.

- (67) Подобно на предвиденото в член 16, параграф 2 от Директива 2014/26/ЕС настоящата директива предвижда специфични правила относно нови онлайн услуги. Предвидените в настоящата директива правила имат за цел да се вземе предвид специфичният случай на новосъздадени предприятия, които работят с качване на съдържание от ползватели с цел разработване на нови бизнес модели. Конкретният режим, приложим за нови доставчици на услуги с малък оборот и публика следва да бъде от полза за действително новосъздадени предприятия и поради това следва да престане да се прилага три години след като техните услуги са станали за първи път достъпни онлайн в Съюза. С този режим не следва да се злоупотребява чрез договорености, насочени към разширяване на неговите ползи след първите три години. По-специално той не следва да се прилага за новосъздадени услуги, нито за услуги, предоставяни под ново наименование, които обаче извършват дейност на вече съществуващ доставчик на онлайн услуга за споделяне на съдържание, който не може да се ползва или вече не се ползва от този режим.

(68) Доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание следва да бъдат прозрачни с правоносителите по отношение на стъпките, предприети в контекста на сътрудничеството. Тъй като доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание биха могли да предприемат различни действия, те следва да предоставят на правоносителите, по искане на правоносителите, адекватна информация относно вида на предприетите действия и начина, по който те се изпълняват. Тази информация следва да бъде достатъчно конкретна, за да осигурява достатъчно прозрачност на правоносителите, без да се засягат търговските тайни на доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание. От доставчиците на услуги обаче не следва да се изисква да предоставят на правоносителите подробна и индивидуализирана информация за всяко идентифицирано произведение или друг обект. Това не следва да засяга договорните споразумения, които биха могли да съдържат по-конкретни разпоредби относно информацията, която трябва да се предоставя, когато са сключени споразумения между доставчици на услуги и правоносиители.

(69) Когато доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание получават разрешения, включително посредством лицензионни споразумения, за използването в рамките на тяхна услуга на съдържание, качено от ползвателите на услугата, в обхвата на разрешението, предоставено на доставчиците на услуги, тези разрешения следва да включват и свързаните с авторското право действия по отношение на каченото от потребителите съдържание, но само в случаите, в които тези потребителите действат с нестопански цели, като например споделяне от тях на съдържание без каквато и да било цел на печалба, или когато приходите, генерирани от каченото от тях съдържание, не са значими по отношение на свързаните с авторското право действия на потребителите, попадащи в обхвата на такива разрешения. Когато носителите на права изрично са дали разрешение на потребителите да качват и предоставят на разположение произведения или други обекти в рамките на онлайн услуга за споделяне на съдържание, актът на публично разгласяване на доставчика на услугата е разрешен в рамките на обхвата на разрешението, предоставено от правноносителя. Въпреки това не следва да съществува презумпция в полза на доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание, че техните ползватели са уредили всички съответни права.

(70) Мерките, предприети от доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание в сътрудничество с правоносителите, не следва да засягат прилагането на изключенията или ограниченията на авторското право, включително по-специално онези, които гарантират свободата на изразяване на ползвателите. На потребителите следва да се позволява да качват и да предоставят достъп до съдържание, генерирано от потребители за конкретните цели на цитиране, критика, рецензиране, карикатура, пародия или имитация. Това е особено важно за целите на постигане на баланс между основните права, провъзгласени в Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-долу „Хартата“), по-специално свободата на изразяване и свободата на изкуствата, както и правото на собственост, включително на интелектуална собственост. Поради това тези изключения и ограничения следва да станат задължителни, за да се гарантира, че ползвателите получават еднаква защита в целия Съюз. Важно е да се гарантира, че доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание разполагат с ефективни механизми за подаване на жалби и правна защита, за да подкрепи използването за такива специфични цели.

Доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание следва също така да въведат ефективни и експедитивни механизми за подаване на жалби и правна защита, позволяващи на ползвателите да подават жалби относно стъпките, предприети във връзка с качването от тях съдържание, по-специално когато те биха могли да се възползват от изключение или ограничение по отношение на авторското право във връзка с качено съдържание, достъпът до което е преустановен или което е било премахнато. Всяка жалба, подадена по реда и при условията на тези механизми, следва да се разглежда без неоправдано забавяне и следва да се подлежи на човешка преценка. Когато правоносителите изискват доставчиците на услуги да предприемат действия срещу качване на съдържание от ползвателите, като например преустановяване на достъпа до или премахване на качено съдържание, такива правоносиители следва да обосноват надлежно своите искания. Освен това, сътрудничество не следва да води до идентифициране на отделни ползватели, нито до обработването на техните лични данни, освен съгласно Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹ и Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета². Държавите членки следва също така да гарантират, че ползвателите имат достъп до извънсъдебни механизми за правна защита с цел уреждане на спорове. Тези механизми следва да позволяват споровете да бъдат разрешавани безпристрастно. Ползвателите следва също така да имат достъп до съд или друг компетентен правораздавателен орган, за да претендират прилагането на изключение или ограничение по отношение на авторското право и сродните му права.

¹ Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 г. относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации), (ОВ L 201, 31.7.2002 г., стр. 37).

² Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните), (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1).

- (71) В най-кратък срок след датата на влизане в сила на настоящата директива Комисията, в сътрудничество с държавите членки, следва да организира диалози между заинтересованите страни за да се осигури еднакво прилагане на задължението за сътрудничество между доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание и правоносителите и за установяване на най-добрите практики по отношение на подходящите секторни стандарти на дължима професионална грижа. За тази цел Комисията следва да се консултира със съответните заинтересовани страни, включително организации на ползвателите и доставчици на технологии, и да отчита развитието на пазара. Организациите на ползвателите следва също така да имат достъп до информацията относно дейности, извършвани от доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание с цел онлайн управление на съдържанието.
- (72) Авторите и артистите изпълнители обикновено са в по-слаба договорна позиция, когато предоставят лицензия или прехвърлят своите права, включително чрез собствените си дружества, за целите на използването им срещу възнаграждение, и тези физически лица се нуждаят от защитата, предвидена в настоящата директива, за да могат да се възползват изцяло от правата, хармонизирани съгласно правото на Съюза. Тази необходимост от защита не възниква, когато договорният партньор действа като краен потребител и не използва произведението или изпълнението, какъвто би могъл например да бъде случаят при някои трудови договори.

- (73) Възнаграждението на авторите и артистите изпълнители следва да бъде подходящо и пропорционално на действителната или потенциалната икономическа стойност на лицензираните или прехвърлените права, като се отчита приносът на автора или артиста изпълнител към цялостното произведение или друг обект и всички други обстоятелства по случая, като например пазарни практики или действително използване на произведението. Еднократно плащане може също да представлява пропорционално възнаграждение, но то не следва да бъде правило. Държавите членки следва да имат свободата да определят специфични случаи за прилагането на еднократни суми, като вземат предвид особеностите на всеки сектор. Държави членки следва да могат да прилагат принципа на подходящо и пропорционално възнаграждение чрез различни съществуващи или нововъведени механизми, които биха могли да включват колективно договаряне и други механизми, при условие че тези механизми са в съответствие с приложимото право на Съюза.
- (74) Авторите и артистите изпълнители се нуждаят от информация, за да оценят икономическата стойност на тези свои права, които са хармонизирани съгласно правото на Съюза. Това се отнася най-вече за случаите, когато физически лица предоставят лицензия или прехвърлят права за целите на използването им в замяна на възнаграждение. Тази необходимост не възниква, когато използването е било прекратено или когато авторът или артистът изпълнител е предоставил лицензия на широката общественост без възнаграждение.

(75) Тъй като авторите и артистите изпълнители обикновено са в по-слаба договорна позиция, когато издават лицензии или прехвърлят правата си, те се нуждаят от информация, за да определят оставащата икономическа стойност на техните права в сравнение с полученото възнаграждение за лицензирането или прехвърлянето, но често се сблъскват с липса на прозрачност. Поради това споделянето на подходяща и точна информация от техните договорни партньори или техните правоприменници е важно за прозрачността и равновесието в системата, която се прилага във връзка с възнаграждението на авторите и артистите изпълнители. Тази информация следва да бъде актуална, за да се осигури достъп до актуални данни, от значение за използването на произведението или изпълнението, и изчерпателна, по такъв начин че да се обхващат всички източници на приходи, свързани със случая, включително, където е приложимо, приходите от търговия с рекламни стоки. Докато използването е в ход, договорните партньори на авторите и артистите изпълнители следва да предоставят информацията, с която разполагат, за всички начини на използване и за всички съответни приходи в световен мащаб, като това се извършва на периоди, които са подходящи за съответния сектор, но поне веднъж годишно. Информацията следва да се предоставя по начин, разбираем за автора или артиста изпълнител, и следва да позволява ефективна оценка на икономическата стойност на въпросните права. Независимо от това задължението за прозрачност следва да се прилага само в случаите на права, които са от значение за авторското право. Обработването на лични данни, като например данни за връзка и информация относно възнагражденията, които са необходими за информирание на авторите и артистите изпълнители във връзка с използването на техните произведения и изпълнения, следва да се извършва в съответствие с член 6, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) 2016/679.

(76) За да се гарантира, че информацията, свързана с използването, е надлежно предоставена на авторите и артистите изпълнители включително и в случаите, когато правата са били подлицензирани на други страни, които използват правата, настоящата директива дава право на авторите и артистите изпълнители да искат допълнителна относима информация относно използването на правата, в случаите, когато първият договорен партньор е предоставил информацията, с която разполага, но тази информация не е достатъчна, за да се оцени икономическата стойност на техните права. Това искане следва да бъде направено или пряко към подлицензополучателите, или чрез договорните партньори на авторите и артистите изпълнители. Авторите и артистите изпълнители и техните договорни партньори следва да могат да се споразумеят да запазят поверителността на споделената информация, но авторите и артистите изпълнители следва винаги да могат да използват споделената информация за целите на упражняване на своите права съгласно настоящата директива. Държавите членки следва да имат възможността, в съответствие с правото на Съюза, да предвидят допълнителни мерки за гарантиране на прозрачност за авторите и артистите изпълнители.

(77) Когато се изпълняват задълженията за прозрачност, предвидени в настоящата директива, държавите членки следва да вземат предвид особеностите на секторите с различно съдържание, като тези на музикалния сектор, аудиовизуалния сектор и издателския сектор, и всички съответни заинтересовани страни следва да участват във вземането на решение относно специфичните за всеки сектор задължения. Когато е уместно, следва да се взема предвид и значимостта на приноса на авторите и артистите изпълнители към цялостното произведение или изпълнение. Колективното договаряне следва да се разглежда като вариант за съответните заинтересовани страни за постигане на споразумение по отношение на прозрачността. Такива споразумения следва да гарантират че авторите и артистите изпълнители имат същото или по-високо ниво на прозрачност отколкото минималните изисквания, предвидени в настоящата директива. Следва да се предвиди преходен период, за да могат да се приспособят съществуващите практики на отчетност към задълженията за прозрачност. Не следва да е необходимо задълженията за прозрачност да се прилагат по отношение на споразуменията, сключени между правноносителите и организации за колективно управление, независими субекти за управление на авторски права или други субекти, по отношение на които се прилагат националните правила за прилагане на Директива 2014/26/ЕС, тъй като спрямо тези организации или субекти вече се прилагат задължения за прозрачност, предвидени в член 18 от Директива 2014/26/ЕС. Член 18 от Директива 2014/26/ЕС се прилага за организации, които управляват авторски или сродни на тях права от името на повече от един правноносител за колективна полза на тези носители на авторски права. Въпреки това индивидуално договорените споразумения, сключени между правноносителите, и тези от техните договорни партньори, които действат в свой собствен интерес, следва да подлежат на задълженията за прозрачност, предвидени в настоящата директива.

(78) Някои договори за упражняване на права, хармонизирани на равнището на Съюза, са дългосрочни и не предлагат почти никакви възможности на авторите и артистите изпълнители да ги предоговорят с договорните си партньори или техните правоприемници, в случай че икономическата стойност на правата се окаже значително по-висока от първоначално оценената. С оглед на това, без да се засяга приложимото право спрямо договорите в държавите членки, следва да се предвиди механизъм за коригиране на възнагражденията в случаите, когато първоначално договореното възнаграждение във връзка с лицензия или прехвърляне на права явно е станало несъразмерно ниско в сравнение със съответните приходи от последващото използване на произведението или фиксиране на изпълнението, получени от договорния партньор на автора или артиста изпълнител. Всички приходи, имащи отношение към случая, включително, където е приложимо, приходите от продажбата на рекламни стоки, следва да се вземат предвид при оценката дали възнаграждението е несъразмерно ниско. Оценката на положението следва да вземе предвид специфичните обстоятелства във всеки отделен случай, включително приноса на автора или артиста изпълнител, както и особеностите и свързаните с възнагражденията практики на секторите с различно съдържание, и това дали договорът се основава на споразумение за колективно договаряне. Представителите на авторите и артистите изпълнители, които са надлежно оправомощени в съответствие с националното право, в съответствие с правото на Съюза, следва да могат да предоставят помощ на един или повече автори или артисти изпълнители във връзка с искания за приспособяване на договорите, като също така се вземат предвид интересите на други автори или артисти изпълнители, когато е уместно.

Тези представители следва да защитават самоличността на представляваните автори и артисти изпълнители, докато това е възможно. Ако страните не постигнат споразумение за коригиране на възнаграждението, авторът или артистът изпълнител следва да има право да предяви иск пред съд или друг компетентен орган. Такъв механизъм не следва да се прилага по отношение на договори, сключени от субекти, определени в член 3, букви а) и б) от Директива 2014/26/ЕС, или от други субекти, по отношение на които се прилагат националните правила за изпълнение на Директива 2014/26/ЕС.

- (79) Авторите и артистите изпълнители често нямат желание да отстояват правата си срещу договорните си партньори по съдебен ред. Затова държавите членки следва да предвидят процедура за алтернативно решаване на споровете, в рамките на която да се разглеждат претенциите на автори, артисти изпълнители или на техните представители от тяхно име във връзка със задълженията за прозрачност и механизма за приспособяване на договорите. За тази цел държавите членки следва да могат или да установят нов орган или механизъм, или да разчитат на съществуващ орган, отговарящ на условията, установени в настоящата директива, независимо дали тези органи или механизми са отраслови или публични, включително когато са част от националната съдебна система. Държавите членки следва да разполагат с гъвкавост при вземането на решение относно начина, по който трябва да се разпределят разходите по процедурата за решаване на спорове. Процедурата за такова алтернативно решаване на споровете не следва да засяга правото на страните да заявяват и да защитават правата си чрез предявяване на иск в съда.

(80) Когато авторите и артистите изпълнители лицензират или прехвърлят своите права, те очакват техните произведения и изпълнения да бъдат използвани. Въпреки това следва да има случаи, в които произведения или изпълнения, правата върху които са били лицензирани или прехвърлени, изобщо не се използват. Когато тези права са били прехвърлени като изключителни, авторите и артистите изпълнители не могат да се обърнат към друг партньор, който да използва техните произведения или изпълнения. В такъв случай, след изтичането на разумен срок авторите и артистите изпълнители следва да могат да се възползват от механизъм за оттегляне на права, който да им позволява да прехвърлят или лицензират своите права на друго лице. Тъй като използването на произведения или изпълнения може да варира в зависимост от секторите, биха могли да бъдат предвидени специфични разпоредби на национално равнище, за да се вземат предвид особеностите на секторите, като например аудиовизуалния сектор, или на произведенията или изпълненията, по-специално като се предвидят преклузивни срокове за упражняване на правото на оттегляне. С цел да се защитят законните интереси на приобретателите на права или лицензополучателите и да се предотвратят злоупотребите, както и за да се вземе предвид, че е необходим определен период от време, преди да започне действителното използване на дадено произведение или изпълнение, авторите и артистите изпълнители следва да могат да упражнят правото на оттегляне в съответствие с определени процедурни изисквания и едва след изтичането на определен срок от сключването на лицензионното споразумение или на споразумението за прехвърляне. На държавите членки следва да бъде разрешено да уреждат упражняването на правото на оттегляне по отношение на произведения или изпълнения, които включват повече от един автор или артист изпълнител, като се отчита относителното значение на индивидуалния принос на всеки от тях.

- (81) Разпоредбите относно прозрачност, механизми за приспособяване на договорите и алтернативни процедури за решаване на спорове, установени в настоящата директива, следва да бъдат със задължителен характер и страните не следва да могат да се отклоняват от тези разпоредби, независимо дали са включени в договорите между автори, артисти изпълнители и техните договорни партньори или в споразумения между тези партньори и трети страни, като например споразумения за неразкриване на информация. В резултат на това член 3, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета¹, следва да се прилага, така че когато всички други елементи, свързани с положението към момента на избора на приложимото право, се намират в една или повече държави членки, изборът на страните на приложимо право, различно от право на държава членка, не засяга прилагането на разпоредбите относно прозрачност, относно механизмите за приспособяване на договорите и относно алтернативните процедури за решаване на спорове, установени в настоящата директива, както те са въведени в държавата членка на сезирания съд.
- (82) Нищо в настоящата директива не следва да се тълкува като възпрепятстване на притежателите на изключителни права съгласно правото на Съюза в областта на авторското право да разрешават използването на техни произведения или други обекти безплатно, включително чрез неизключителни безплатни лицензии в полза на всички ползватели.

¹ Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. относно приложимото право към договорни задължения (Рим I) (ОВ L 177, 4.7.2008 г., стр. 6 – 16).

- (83) Тъй като целта на настоящата директива, а именно модернизирането на някои аспекти на рамката на Съюза в областта на авторското право, за да се вземат предвид развитието на технологиите и новите канали за разпространение на защитено съдържание на вътрешния пазар, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, но поради своя обхват, последици и трансгранично измерение могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от ДЕС. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тази цел.
- (84) Настоящата директива зачита основните права и съблюдава принципите, признати по-специално от Хартата. Настоящата директива съответно следва да се тълкува и прилага в съответствие с тези права и принципи.
- (85) Всяко обработване на лични данни по настоящата директива следва да зачита основните права, включително правото на неприкосновеност на личния и семейния живот и правото на защита на личните данни, уредени съответно в членове 7 и 8 от Хартата, и трябва да бъде съобразено с изискванията на Директива 2002/58/ЕО и Регламент (ЕС) 2016/679.

- (86) Съгласно Съвместната политическа декларация на държавите членки и на Комисията относно обяснителните документи от 28 септември 2011 г.¹ държавите членки са поели ангажимент в обосновани случаи да прилагат към съобщението за своите мерки за транспониране един или повече документи, обясняващи връзката между елементите на дадена директива и съответстващите им части от националните инструменти за транспониране. По отношение на настоящата директива законодателят счита, че предоставянето на такива документи е обосновано,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

¹ ОВ С 369, 17.12.2011 г., стр. 14.

ДЯЛ I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Предмет и приложно поле

1. Настоящата директива установява правила, чиято цел е по-нататъшното хармонизиране на правото на Съюза, приложимо за авторското право и сродните му права в рамките на вътрешния пазар, като взема предвид по-специално цифровото и трансграничното използване на защитено съдържание. Тя също така установява правила за изключенията и ограниченията по отношение на авторското право и сродните му права, улесняването на лицензиите, както и правила с цел да се осигури добре функциониращ пазар за използването на произведения и други обекти.
2. С изключение на случаите по член 24, настоящата директива не променя и не засяга по никакъв начин съществуващите правила, съдържащи се в понастоящем действащите в тази област директиви, и по-специално директиви 96/9/ЕО, 2000/31/ЕО, 2001/29/ЕО, 2006/115/ЕО, 2009/24/ЕО, 2012/28/ЕС и 2014/26/ЕС.

Член 2
Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- 1) „научноизследователска организация“ означава университет, включително неговите библиотеки, научноизследователски институт или друг субект, чиято основна цел е да извършва научни изследвания или да провежда образователни дейности, включващи извършването на научни изследвания:
 - а) с нестопанска цел или чрез реинвестиране на всички печалби в своите научни изследвания, или
 - б) в рамките на призната от държава членка мисия в обществен интерес;по такъв начин, че предприятие с решаващо влияние върху организацията да не може да се ползва с привилегирован достъп до създадените от научните изследвания резултати;
- 2) „извличане на информация от текст и данни“ означава автоматизиран аналитичен способ, чиято цел е да анализира текст и данни в цифрова форма, за да се създаде информация, включваща, но без да се ограничава до това – модели, тенденции и взаимовръзки;
- 3) „институция за културно наследство“ означава общодостъпни библиотека или музей, архивно учреждение или институция в областта на филмовото или звукозаписното наследство;

- 4) „публикация в пресата“ означава сбирка, съставена основно от литературни произведения с журналистически характер, но която може да включва и други произведения или други обекти и която:
- а) представлява обособена единица в периодично или редовно актуализирано издание под общо заглавие, като например вестник или списание с обща или специализирана насоченост;
 - б) има за цел да предоставя на широката общественост информация във връзка с новините или други теми; и
 - в) се публикува в която и да е медия по инициатива на доставчик на услуги и под неговата редакционна отговорност и контрол.

Периодичните публикации, които се публикуват за научни или академични цели, като например научни списания, не са публикации в пресата за целите на настоящата директива;

- 5) „услуга на информационното общество“ означава услуга по смисъла на член 1, параграф 1, буква б) от Директива (ЕС) 2015/1535;

- б) „доставчик на онлайн услуга за споделяне на съдържание“ означава доставчик на услуга на информационното общество, основната цел или една от основните цели на когото е да съхранява и да предоставя достъп на публиката до голям брой защитени от авторското право произведения или други защитени обекти, качени от ползватели на услугата на този доставчик, които той организира и популяризира с цел реализиране на печалба.

Доставчиците на услуги като онлайн енциклопедии с нестопанска цел, образователни и научни хранилища с нестопанска цел, платформи за разработване и споделяне на софтуер с отворен код, доставчици на електронни съобщителни услуги съгласно Директива (ЕС) 2018/1972, онлайн пазари, услуги „в облак“ между стопански субекти и услуги „в облак“, които позволяват на ползвателите да качват съдържание за собствена употреба, не се считат за доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание по смисъла на настоящата директива.

ДЯЛ II

МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ НА ИЗКЛЮЧЕНИЯТА

И ОГРАНИЧЕНИЯТА КЪМ ЦИФРОВАТА

И ТРАНСГРАНИЧНАТА СРЕДА

Член 3

Извличане на информация от текст и данни за целите на научните изследвания

1. Държавите членки предвиждат изключение от правата, предвидени в член 5, буква а) и член 7, параграф 1 от Директива 96/9/ЕО, член 2 от Директива 2001/29/ЕО и член 15, параграф 1 от настоящата директива, за възпроизвеждане или извличане на откъси, извършени от научноизследователски организации и институции за културно наследство за целите на научни изследвания, извличането на информация от текст и данни от произведения или други обекти, до които имат правомерен достъп.
2. Копия на произведения или други обекти, направени в съответствие с параграф 1, се съхраняват при подходящо ниво на сигурност и могат да бъдат запазени за целите на научните изследвания, включително за потвърждаване на резултатите от научните изследвания.
3. Правоносителите имат право да прилагат мерки за гарантиране на сигурността и целостта на мрежите и базите данни, където се хостват произведенията или другите обекти. Тези мерки не надхвърлят необходимото за постигането на посочената по-горе цел.

4. Държавите членки насърчават носителите на права, научноизследователските организации и институциите за културно наследство да определят съгласувани между тях най-добри практики по отношение на изпълнението на задължението и на мерките, посочени съответно в параграфи 2 и 3.

Член 4

Изключение или ограничение по отношение на извличането на информация от текст и данни

1. Държавите членки предвиждат изключение или ограничение по отношение на правата, предвидени в член 5, буква а) и член 7, параграф 1 от Директива 96/9/ЕО, член 2 от Директива 2001/29/ЕО, член 4, параграф 1, букви а) и б) от Директива 2009/24/ЕО и член 15, параграф 1 от настоящата директива, за възпроизвеждане или извличане на откъси от произведения или други обекти, до които лицата имат правомерен достъп, за целите на извличането на информация от текст и данни.
2. Възпроизвеждането и извличането на откъси, извършени съгласно параграф 1, могат да бъдат запазени, докогато това е необходимо за целите на извличането на информация от текст и данни.
3. Изключението или ограничението, предвидено в параграф 1, се прилага, при условие че използването на произведения и други обекти, посочено в параграф 1 не е изрично запазено от правоносителите върху тях по подходящ начин, като например машинночетими средства в случаите на съдържание, което е предоставено на публично разположение онлайн.
4. Настоящият член не засяга прилагането на член 3 от настоящата директива.

Член 5

Използване на произведения и други обекти в рамките на цифрови и трансгранични преподавателски дейности

1. Държавите членки предвиждат изключение или ограничение за правата, посочени в член 5, букви а), б), г) и д) и член 7, параграф 1 от Директива 96/9/ЕО, членове 2 и 3 от Директива 2001/29/ЕО, член 4, параграф 1 от Директива 2009/24/ЕО и член 15, параграф 1 от настоящата директива, за да позволят цифровото използване на произведения и други обекти единствено за целите на илюстрирането при преподаване до степен, която е оправдана от преследваната нестопанска цел, при условие че такова използване:
 - а) се осъществява под отговорността на образователна институция, в нейните помещения или на други места, или посредством сигурна електронна среда, достъпна единствено за учениците или студентите и преподавателите от тази образователна институция; и
 - б) е съпроводено от посочване на източника, включително името на автора, освен ако това се окаже невъзможно.

2. Независимо от член 7, параграф 1, държавите членки могат да предвидят, че приетото по параграф 1 изключение или ограничение не се прилага или не се прилага по отношение на конкретни видове използване или конкретни видове произведения или други обекти, като например материал, който е предназначен главно за образователния пазар, или музикални партитури, доколкото на пазара лесно могат да се намерят подходящи лицензии за действията, посочени в параграф 1 от настоящия член и отговарящи на потребностите и спецификите на образователните институции.

Държавите членки, които решат да се възползват от първа алинея от настоящия параграф, предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че лицензиите за действията, посочени в параграф 1, от настоящия член са на разположение по подходящ начин и са видими по подходящ начин за образователните институции.

3. Използването на произведения и други обекти единствено за целите на илюстрирането при преподаване чрез сигурни електронни среди в съответствие с разпоредбите на националното право, приети съгласно настоящия член, се смята за реализирано единствено в държавата членка, където е установена образователната институция.
4. Държавите членки може да предвиждат справедливо обезщетение за правоносителите за използването на техни произведения или други обекти съгласно параграф 1.

Член 6

Опазване на културното наследство

Държавите членки предвиждат изключение за правата, посочени в член 5, буква а) и член 7, параграф 1 от Директива 96/9/ЕО, член 2 от Директива 2001/29/ЕО, член 4, параграф 1, буква а) от Директива 2009/24/ЕО и член 15, параграф 1 от настоящата директива, за да позволят на институциите за културното наследство да правят копия от произведения или други обекти, които се намират постоянно в техните колекции, във всеки формат и на всеки носител за целите на опазването на такива произведения или други обекти и до степента, необходима за съхранението им.

Член 7

Общи разпоредби

1. Всяка договорна разпоредба, която противоречи на предвидените в членове 3, 5 и 6 изключения, не подлежи на изпълнение.
2. Член 5, параграф 5 от Директива 2001/29/ЕО се прилага за изключенията и ограниченията, предвидени в настоящия дял. Първа, трета и пета алинея на член 6, параграф 4 от Директива 2001/29/ЕО се прилагат за членове 3 — 6 от настоящата директива.

ДЯЛ Ш

**МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЛИЦЕНЗИОННИТЕ
ПРАКТИКИ И ЗА ГАРАНТИРАНЕ
НА ПО-ШИРОК ДОСТЪП ДО СЪДЪРЖАНИЕ**

Глава 1

Произведения извън търговско обращение и други обекти

Член 8

*Използване на произведения извън търговско обращение и други обекти от институции
за културно наследство*

1. Държавите членки предвиждат, че организация за колективно управление може, в съответствие с предоставените ѝ правомощия от правоносителите, да сключва неизключителна лицензия за нестопански цели с институция за културно наследство за възпроизвеждането, разпространението, публичното разгласяване или предоставяне на публично разположение на произведения или други обекти извън търговско обращение, които се намират постоянно в колекциите на институцията, независимо дали всички носители на права, обхванати от лицензията, са оправомощили организацията за колективно управление, при условие че:
 - а) организацията за колективно управление, въз основа на предоставените ѝ правомощия от правоносителите, е достатъчно представителна за правоносителите върху съответния вид произведения или други обекти и за правата, които са предмет на лицензията; и

- б) равното третиране на всички правоносители е гарантирано по отношение на лицензионните условия.
2. Държавите членки предвиждат изключение или ограничение по отношение на правата, предвидени в член 5, букви а), б), г) и д) и член 7, параграф 1 от Директива 96/9/ЕО, членове 2 и 3 от Директива 2001/29/ЕО, член 4, параграф 1 от Директива 2009/24/ЕО и член 15, параграф 1 от настоящата директива, с цел да позволят на институциите за културно наследство да предоставят произведения или други обекти извън търговско обращение, които се намират постоянно в техните колекции, за нестопански цели, при условие че:
- а) е посочено името на автора или на всеки друг установим правоносител, освен когато това се окаже невъзможно; и
- б) тези произведения или други обекти се предоставят на уебсайтове с нестопанска цел.
3. Държавите членки предвиждат, че изключението или ограничението, предвидено в параграф 2 се прилага само за видове произведения или други обекти, за които не съществува организация за колективно управление, която да отговаря на условията, установени в параграф 1, буква а).
4. Държавите членки предвиждат, че всички правоносители могат по всяко време, лесно и ефективно, да изключат своите произведения или други обекти от лицензионния механизъм, установен в параграф 1, или от прилагането на изключението или ограничението, установено в параграф 2, или като цяло, или в специфични случаи, включително след сключването на лицензия или след началото на съответното използване.

5. Счита се, че едно произведение или друг обект е извън търговско обращение, когато добросъвестно може да се направи предположение, че произведението или обектът в своята цялост не е предоставено на публично разположение чрез обичайните търговски канали, след като е било положено разумно усилие да бъде установено дали е предоставено на публично разположение.

Държавите членки могат да предвидят специфични критерии, като например крайна дата, за да се определи дали техните произведения и други обекти могат да бъдат лицензирани в съответствие с параграф 1, или да бъдат използвани съгласно изключението или ограничението, установено в параграф 2. Такива критерии не трябва да надхвърлят необходимото и разумното и не изключват възможността да се определи, че даден набор от произведения или други обекти в неговата цялост е извън търговско обращение, когато е разумно да се предположи, че всички произведения или други обекти са извън търговско обращение.

6. Държавите членки предвиждат, че лицензиите, посочени в параграф 1, следва да се изисква от организация за колективно управление, която е представителна за държавата членка, в която е установена институцията за културното наследство.
7. Настоящият член не се прилага за група от произведения или други обекти извън търговско обращение, ако въз основа на разумното усилие, посочено в параграф 5, съществуват доказателства, че такива групи се състоят предимно от:
- а) произведения или други обекти, различни от кинематографични или аудиовизуални произведения, публикувани за пръв път или — в отсъствие на публикуване, излъчени за пръв път в трета държава;

- б) кинематографични или аудиовизуални произведения, чиито продуценти са със седалище или обичайно местопребиваване в трета държава; или
- в) произведения или други обекти на граждани на трети държави, когато, след полагането на разумно усилие, не може да се установи държавата членка или третата държава съгласно букви а) и б).

Чрез дерогация от първата алинея, настоящият член се прилага, когато организацията за колективно управление е достатъчно представителна, по смисъла на буква а) от параграф 1, за правоносителите в съответната трета държава.

Член 9

Трансгранично използване

1. Държавите членки гарантират, че лицензиите, предоставени в съответствие с член 8, може да позволят използването на произведения или други обекти извън търговско обращение от институциите за културно наследство в която и да е държава членка.
2. Счита се, че използването на произведения и други обекти по силата на изключението или ограничението, предвидено в член 8, параграф 2, се извършва единствено в държавата членка, където е установена институцията за културното наследство, която предприема това използване.

Член 10
Мерки за публичност

1. Държавите членки гарантират, че информацията от институциите за културно наследство, организациите за колективно управление или съответните публични органи за целите на идентифицирането на намиращите се извън търговско обращение произведения или други обекти, обхванати от разрешение, предоставено в съответствие с член 8, параграф 1, или използвани по силата на изключението или ограничението, посочено в член 8, параграф 2, както и информацията относно съществуващите възможности за правоносителите съгласно посоченото в член 8, параграф 4, и, веднага щом е налична и по целесъобразност, информацията относно страните по лицензията, обхванатите територии и използване са постоянно, лесно и ефективно достъпни в публичен единен онлайн портал, считано от най-малко шест месеца преди произведенията или другите обекти да бъдат разпространени, публично разгласени или предоставени на публично разположение в съответствие с разрешението или по силата на изключението или ограничението.

Порталът се създава и управлява от Службата на Европейския съюз за интелектуалната собственост в съответствие с Регламент (ЕС) № 386/2012.

2. Държавите членки предвиждат, че ако е необходимо за общата осведоменост на правоносителите, се предприемат допълнителни подходящи мерки за публичност по отношение на способността на организациите за колективно управление да лицензират произведения или други обекти в съответствие с член 8, предоставените разрешения, използването им по силата на изключението или ограничението, посочено в член 8, параграф 2, и съществуващите възможности за правоносителите, съгласно посоченото в член 8, параграф 4.

Посочените в първата алинея от настоящия параграф подходящи мерки за публичност се предприемат в държавата членка, където се иска разрешение в съответствие с член 8, параграф 1, или, за използване по силата на изключението или ограничението, посочено в член 8, параграф 2 – в държавата членка, където е установена институцията за културно наследство. Ако са налице доказателства, като произхода на произведенията или другите обекти, че осведомеността на носителите на права може да бъде повишена по-ефективно в други държави членки или в трети държави, такива мерки за публичност също обхващат тези държави членки и трети държави.

Член 11

Диалог със заинтересованите страни

Държавите членки се консултират с правоносителите, организациите за колективно управление и институциите за културно наследство във всеки сектор, преди да определят специфични критерии съгласно член 8, параграф 5, и насърчават редовния диалог между представителните организации на ползвателите и правоносителите, включително организациите за колективно управление, и всички други организации на заинтересовани страни, с цел, въз основа на специфичен за всеки отделен сектор подход, да се утвърди значението и ползата от лицензионните механизми по член 8, параграф 1 и да се осигури, че гаранциите за правоносителите, посочени в настоящата глава, са ефективни.

Глава 2

Мерки за улесняване на колективното лицензиране

Член 12

Колективно лицензиране с разширено действие

1. Държавите членки могат да предвидят, доколкото се отнася до използването в рамките на тяхната национална територия и при спазване на гаранциите, предвидени в настоящия член, че когато организация за колективно управление, която е предмет на националните правила, с които се прилага Директива 2014/26/ЕС, в съответствие с предоставените ѝ правомощия от правноносителите, сключи лицензионно споразумение за използването на произведения или други обекти:
 - а) такова споразумение може да бъде разширено, за да се прилага към правата на правноносителите, които не са дали разрешение тази организация за колективно управление да ги представлява чрез възлагане, лиценз или други договорни условия; или
 - б) по отношение на такова споразумение, организацията е юридически оправомощена или се предполага, че представлява носителите на права, които не са дали разрешение на организацията по съответен начин.

2. Държавите членки гарантират, че лицензионният механизъм, посочен в параграф 1, се прилага само в строго определени области на използване, в които получаването на разрешение от правноносителите на индивидуална основа обикновено е обременяващо и непрактично до степен, която прави изискваната лицензионна сделка малко вероятна поради естеството на използването или поради видовете произведения или други обекти, за които се отнася, и че този механизъм за лицензиране защитава законните интереси на носителите на права.
3. За целите на параграф 1, държавите членки предвиждат следните гаранции:
- а) организацията за колективно управление, въз основа на своите правомощия, е достатъчно представителна за правноносителите върху съответния вид произведения или други обекти и за правата, които са предмет на разрешението за съответната държава членка;
 - б) на всички правноносители е гарантирано равно третиране, включително по отношение на лицензионните условия;
 - в) правноносителите, които не са дали разрешение на организацията, предоставяща разрешението, могат по всяко време лесно и ефективно да изключат своите произведения или други обекти от лицензионния механизъм, установен в съответствие с настоящия член; и

г) предприети са подходящи мерки за публичност, за да бъдат информирани правоносителите относно възможността на организацията за колективно управление да лицензиране на произведения или други обекти, относно лицензирането, което се извършва в съответствие с настоящия член, както и относно съществуващите възможности за правоносителите, съгласно посоченото в буква в), като се започва от разумен период преди произведенията или другите обекти да бъдат използвани по силата на лицензията. Мерките за публичност трябва да бъдат ефективни, без да е необходимо всеки правоносител да бъде информиран поотделно.

4. Настоящият член не засяга прилагането на колективни механизми за лицензиране с разширено действие в съответствие с други разпоредби на правото на Съюза, включително разпоредби, които допускат изключения или ограничения.

Настоящият член не се прилага по отношение на задължителното колективно управление на права.

Член 7 от Директива 2014/26/ЕС се прилага за лицензионния механизъм, предвиден в настоящия член.

5. Когато държава членка предвижда в националното си право механизъм за лицензиране в съответствие с настоящия член, тази държава членка информира Комисията относно обхвата на съответните разпоредби от националното право, относно целите и видовете лицензии, които могат да бъдат въведени съгласно тези разпоредби, относно данните за контакт на организациите, които издават лицензи в съответствие с този механизъм за лицензиране, както и относно средствата за получаване на информация относно лицензирането и относно съществуващите възможности за носителите на права, съгласно посоченото в параграф 3, буква в). Комисията публикува тази информация.
6. Въз основа на информацията, получена съгласно параграф 5 от настоящия член, и на обсъжданията в рамките на Комитета за контакти, създаден с член 12, параграф 3 от Директива 2001/29/ЕО до 10 април 2021 г. Комисията предоставя на Европейския парламент и на Съвета доклад относно използването в Съюза на лицензионните механизми, посочени в параграф 1 от настоящия член, въздействието им върху лицензирането и правоносителите, включително тези, които не са членове на предоставящата разрешения организация или които са граждани на друга държава членка или пребивават в друга държава членка, тяхната ефективност за улесняване на разпространението на културно съдържание и въздействието им върху вътрешния пазар, включително трансграничното предоставяне на услуги и конкуренцията. Този доклад се придружава, ако е целесъобразно, от законодателно предложение, включително по отношение на трансграничното въздействие на такива национални механизми.

Глава 3

Достъп до и наличност на аудиовизуални произведения на платформи за видео по заявка

Член 13

Механизъм за преговори

Държавите членки гарантират, че страните, които се сблъскват с трудности при лицензирането на права, когато желаят да сключат споразумение с цел предоставянето на разположение на аудиовизуални произведения на услуги за видео по заявка, могат да разчитат на съдействието на независим орган или на медиатори. Независимият орган, създаден или определен от държавата членка за целите на настоящия член, и медиаторите подпомагат страните при преговорите и помагат на страните да постигнат споразумение, включително, по целесъобразност, като им представят предложения.

Държавите членки информират Комисията за органа или медиаторите, посочени в параграф 1, не по-късно от ... [24 месеца след влизане в сила на настоящата директива]. В случаите, когато държавите членки са избрали да разчитат на медиация, уведомлението до Комисията включва най-малко, когато е възможно, източника, от който може да бъде намерена съответната информация за упълномощените медиатори.

Глава 4

Произведения на визуалното изкуство, които са обществено достояние

Член 14

Произведения на визуалното изкуство, които са обществено достояние

Държавите членки предвиждат, че когато срокът на закрила на произведение на визуалното изкуство е изтекъл, всички материали, произтичащи от действие на възпроизвеждане на произведението, не са обект на авторското право или на сродните му права, освен ако материалът, получен в резултат на това действие на възпроизвеждане, е оригинален, в смисъл че е собствено интелектуално творение на автора.

ДЯЛ IV
МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ
НА ДОБРЕ ФУНКЦИОНИРАЩ ПАЗАР ЗА АВТОРСКИ ПРАВА

Глава 1
Права върху публикации

Член 15

Закрила на публикациите в пресата при онлайн използване

1. Държавите членки предоставят на издателите на публикации в пресата, установени в държава членка, правата, предвидени в член 2 и в член 3, параграф 2 от Директива 2001/29/ЕО, при онлайн използване на техните публикации в пресата от доставчици на услуги на информационното общество.

Правата, предвидени в първа алинея не се прилагат за използването за лични или нестопански цели на публикации в пресата от страна на индивидуални ползватели.

Защитата, предоставена съгласно първа алинея, не се прилага за действия по създаването на хипервръзки.

Правата, предвидени в първа алинея, не се прилагат по отношение на използването на отделни думи или много кратки откъси от публикация в пресата.

2. Правата, предвидени в параграф 1 оставят непроменени и по никакъв начин не засягат правата, предвидени в правото на Съюза за авторите и другите правоносители, по отношение на произведенията и другите обекти, включени в публикация в пресата. Не се допуска позоваване на правата, предвидени в параграф 1, срещу въпросните автори и други носители на права, и по-специално те не лишават авторите и правоносителите от правото да използват своите произведения и други обекти отделно от публикацията в пресата, в която са включени.

Когато дадено произведение или друг обект са включени в публикация в пресата въз основа на неизключително разрешение, посочените в параграф 1 права не се противопоставят, за да се забрани използването от други получили разрешение ползватели. Правата, предвидени в параграф 1, не се противопоставят с цел забрана на използването на произведения или други обекти, за които закрилата е изтекла.

3. Членове 5—8 от Директива 2001/29/ЕО, Директива 2012/28/ЕС и Директива (ЕС) 2017/1564 на Европейския парламент и на Съвета¹ се прилагат *mutatis mutandis* по отношение на правата, предвидени в параграф 1 от настоящия член.

¹ Директива (ЕС) 2017/1564 на Европейския парламент и на Съвета от 13 септември 2017 г. относно определени позволени видове използване на определени произведения и други обекти, закриляни от авторското право и сродните му права, в полза на слепи хора, лица с нарушено зрение или с други увреждания, които не позволяват четенето на печатни материали, и за изменение на Директива 2001/29/ЕО относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 242, 20.9.2017 г., стр. 6).

4. Предвидените в параграф 1 права се погасяват две години след публикуването на публикацията в пресата. Този срок започва да тече от 1 януари на годината след датата, на която е излязла публикацията в пресата.

Параграф 1 не се прилага за публикации в пресата, публикувани за първи път преди ... [датата на влизане в сила на настоящата директива].

5. Държавите членки предвиждат, че автори на произведения, включени в публикация в пресата, получават подходящ дял от приходите, които издателите на публикации в пресата получават за използването на техните публикации в пресата от доставчиците на услуги на информационното общество.

Член 16

Право на справедливо обезщетение

Държавите членки могат да предвидят, че когато един автор прехвърля или отстъпва свое право на издател, прехвърлянето или лицензията представляват достатъчно правно основание за издателя да има право на дял от обезщетението за действителното използване на произведението по силата на изключение или ограничение на прехвърленото или отстъпеното право.

Първа алинея не засяга съществуващите и бъдещите разпоредби в държавите членки по отношение на правата за публично отдаване в заем.

Глава 2

Някои видове използване на защитено съдържание от онлайн услуги

Член 17

Използване на защитено съдържание от доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание

1. Държавите членки предвиждат, че доставчикът на онлайн услуга за споделяне на съдържание извършва публично разгласяване или предоставяне на публично разположение за целите на настоящата директива, когато дава достъп на публиката до защитени с авторско право произведения или до други защитени обекти, качени от нейните ползватели.

Следователно доставчикът на онлайн услуга за споделяне на съдържание получава разрешение от правоносителите, посочени в член 3, параграфи 1 и 2 от Директива 2001/29/ЕО, например чрез сключване на лицензионно споразумение, за публично разгласяване или предоставяне на публично разположение на произведения или други обекти.

2. Държавите членки предвиждат, че когато доставчик на онлайн услуга за споделяне на съдържание получи разрешение, например чрез сключването на лицензионно споразумение, това разрешение обхваща също така действия, извършвани от ползватели на услугите, попадащи в обхвата на член 3 от Директива 2001/29/ЕО, когато те не действат на търговска основа или когато тяхната дейност не генерира значителни приходи.
3. Когато доставчик на онлайн услуга за споделяне на съдържание извършва действие по публично разгласяване или действие по предоставяне на публично разположение при условията, установени в настоящата директива, ограничението на отговорността по член 14, параграф 1 от Директива 2000/31/ЕО не се прилага за ситуацията, обхванати от настоящия член.

Първа алинея от настоящия параграф не засяга евентуалното прилагане на член 14, параграф 1 от Директива 2000/31/ЕО по отношение на тези доставчици на услуги за цели, които попадат извън обхвата на настоящата директива.

4. Ако не е дадено разрешение, доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание носят отговорност за неправомерни действия по публично разгласяване, включително предоставянето на публично разположение, на защитени от авторското право произведения и други обекти, освен ако доставчиците на услуги докажат, че:
 - а) са положили всички възможни усилия за получаване на разрешение; и

- б) в съответствие с високите секторни стандарти за дължима професионална грижа са положили всички възможни усилия, за да се гарантира неналичността на конкретните произведения и други обекти, за които правоносителите са предоставили на доставчиците на услуги съответната и необходима информация; и във всеки случай
 - в) са действали експедитивно, след като са получили достатъчно обосновано уведомление от страна на правоносителите, за да преустановяване на достъпа до или да премахнат от своите уебсайтове произведенията или другите обекти, за които е постъпило уведомлението, и са положили максимални усилия за предотвратяване на бъдещото им качване в съответствие с буква б).
5. Когато се определя дали доставчикът на услуги е изпълнил задълженията си по параграф 4 и с оглед принципа на пропорционалност, наред с другото, се вземат предвид следните елементи:
- а) видът, публиката и размерът на услугата, както и видът произведения или други обекти, качени от ползвателите на услугата; и
 - б) наличието на подходящи и ефективни средства и тяхната цена за доставчиците на услуги.

6. Държавите членки предвиждат, че, по отношение на нови доставчици на онлайн услуги за споделяне на съдържание, чиито услуги са били предоставени на публично разположение в Съюза за по-малко от три години и чийто годишен оборот е под 10 милиона евро по смисъла на Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията¹, условията съгласно режима за отговорност, установен в параграф 4, се ограничават до спазването на параграф 4, буква а) и до това да действат експедитивно, след като са получили достатъчно обосновано уведомление, за да преустановят достъпа до произведенията или другите обекти, за които е постъпило уведомлението, или за да сваля тези произведения или други обекти от своите уебсайтове.

Когато средният месечен брой на отделните посетители на такива доставчици на услуги надвишава 5 милиона, изчислени въз основа на предходната календарна година, те също така трябва да докажат, че са положили всички възможни усилия за предотвратяване на допълнително качване на произведенията и другите обекти, за които са постъпили уведомления и правноносителите са предоставили съответна и необходима информация.

7. Сътрудничеството между доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание и правноносителите не води до предотвратяване на наличието на произведения или други обекти, качвани от ползватели, които не нарушават авторското право и сродните му права, включително когато тези произведения или други обекти са обхванати от изключение или ограничение.

¹ Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията от 6 май 2003 г. относно определенията за микро-, малки и средни предприятия (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36).

Държавите членки гарантират, че при качването и предоставянето на публично разположение на съдържание, генерирано от потребителите, в онлайн услугите за споделяне на съдържание, потребителите във всяка държава членка могат да разчитат на което и да е от следните съществуващи изключения или ограничения:

- а) цитиране, критика, обзор;
- б) използване за целите на карикатурата, пародията или имитацията.

8. Прилагането на настоящия член не води до общо задължение за контрол.

Държавите членки предвиждат, че доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание предоставят на правноносителите по тяхно искане адекватна информация относно функционирането на техните практики във връзка със сътрудничеството, посочено в параграф 4, а когато между доставчиците на услуги и правноносителите се сключват лицензионни споразумения – информация относно използването на съдържанието, обхванато от споразуменията.

9. Държавите членки предвиждат доставчикът на онлайн услуга за споделяне на съдържание да въвежда ефективен и експедитивен механизъм за подаване на жалби и за правна защита, който е на разположение на ползвателите на услугата в случай на спорове относно преустановяването на достъпа до или премахването на произведения или други обекти, качени от тях.

Когато правоносителите поискат да бъде преустановен достъпа до техни конкретни произведения или други обекти или тези произведения или други обекти да бъдат премахнати, те надлежно обосновават причините за своите искания. Жалбите, подадени чрез предвидения в първа алинея механизъм, се обработват без ненужно забавяне, а решенията за преустановяване на достъпа до или за отстраняване на каченото съдържание подлежат на човешка преценка. Държавите членки гарантират също така, че са налице механизми за извънсъдебно решаване на спорове. Тези механизми дават възможност споровете да бъдат разрешавани безпристрастно и не трябва да лишават ползвателя от правната защита, предоставяна от националното право, без да се засягат правата на ползвателите да прибегват до ефективни средства за правна защита. По-конкретно държавите членки гарантират, че ползвателите имат достъп до съд или друг компетентен правораздавателен орган, за да се позовават на приложимостта на изключение или ограничение по отношение на правилата на авторското право и сродните му права.

Настоящата директива по никакъв начин не засяга законното използване, като например използването съгласно изключенията или ограниченията, предвидени в правото на Съюза, и не води до идентифициране на отделни потребители, нито до обработването на лични данни, освен в съответствие с Директива 2002/58/ЕО и Регламент (ЕС) 2016/679.

Доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание информират своите потребители в своите общи условия, че те могат да използват произведения и други обекти съгласно изключенията или ограниченията на авторското право и сродните му права, предвидени в правото на Съюза.

10. Считано от ... [датата на влизане в сила на настоящата директива] Комисията, в сътрудничество с държавите членки, организира диалози със заинтересованите страни за обсъждане на най-добрите практики за сътрудничество между доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание и правноносителите. Комисията, в консултация с доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание, правноносителите, сдруженията на ползвателите и други съответни заинтересовани страни и като взема предвид резултатите от диалозите със заинтересованите страни, издава насоки за прилагането на настоящия член, по-специално по отношение на сътрудничеството, посочено в параграф 4. Когато се обсъждат най-добрите практики, се обръща специално внимание, наред с другото, на необходимостта от баланс между основните права и използването на изключения и ограничения. За целите на диалога със заинтересованите страни сдруженията на ползвателите имат достъп до подходяща информация от доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание относно функционирането на техните практики във връзка с параграф 4.

Глава 3

Справедливо възнаграждение по договорите за използване с автори и артисти изпълнители

Член 18

Принцип на подходящото и пропорционално възнаграждение

1. Държавите членки гарантират, че когато авторите и артистите изпълнители лицензират или прехвърлят своите изключителни права за използване на техните произведения или други обекти, те имат право да получат подходящо и пропорционално възнаграждение.
2. При прилагането в националното право на установения в параграф 1 принцип държавите членки са свободни да използват различни механизми и да вземат предвид принципа на свобода на договаряне и справедлив баланс на права и интереси.

Член 19

Задължение за прозрачност

1. Държавите членки гарантират, че авторите и артистите изпълнители получават редовно и не по-малко от веднъж годишно и с оглед на особеностите на всеки сектор актуална, релевантна и всеобхватна информация за използването на техните произведения и изпълнения от страните, на които са отстъпили по лицензия или прехвърлили своите права, или от техните правоприменици, особено по отношение на начините на използване, всички реализирани приходи и дължимото възнаграждение.
2. Държавите членки гарантират, че когато правата, посочени в параграф 1, са били лицензирани впоследствие, авторите и артистите изпълнители или техните представители получават при поискване от подлицензополучателите допълнителна информация, в случай че първият им договорен партньор не разполага с цялата информация, която би била необходима за целите на параграф 1.

Когато се изисква тази допълнителна информация, първият договорен партньор на авторите и артистите изпълнители предоставя информация за самоличността на тези подлицензополучатели.

Държавите членки могат да предвидят, че всяко искане до подлицензополучателите съгласно първа алинея се отправя пряко или непряко чрез договорния партньор на автора или на артиста изпълнител.

3. Задължението по параграф 1 трябва да е съразмерно и ефективно, за да гарантира висока степен на прозрачност във всеки сектор. Държавите членки могат да предвидят, че в надлежно обосновани случаи, в които произтичащата от задължението по параграф 1 административна тежест би станала несъразмерна с оглед на получените от използването на произведението или изпълнението приходи, задължението е ограничено до видовете и нивото на информация, която може разумно да се очаква в такива случаи.
4. Държавите членки могат да решат, че задължението по параграф 1 от настоящия член не се прилага, когато приносът на автора или артиста изпълнител е незначителен спрямо цялостното произведение или изпълнение, освен ако авторът или артистът изпълнител докаже, че се нуждае от информацията за упражняване на правата си по член 20, параграф 1 и изисква информацията за тази цел.
5. Държавите членки могат да предвидят, че за споразумения, които подлежат или се основават на споразумения за колективно договаряне, правилата за прозрачност на съответното споразумение за колективно договаряне се прилагат, при условие че тези правила отговарят на критериите, установени в параграфи 1 и 4.
6. Когато е приложим член 18 от Директива 2014/26/ЕС, задължението, определено в параграф 1 на настоящия член, не се прилага по отношение на споразумения, сключени от субектите, определени в член 3, букви а) и б) от настоящата директива, или от други субекти, по отношение на които се прилагат националните правила за изпълнение на настоящата директива.

Член 20

Механизъм за приспособяване на договорите

1. Държавите членки гарантират, че при липсата на споразумение за колективно договаряне, предвиждащо съпоставим механизъм, авторите и артистите изпълнители или техните представители имат право да предявят претенция за подходящо, допълнително и справедливо възнаграждение от страната, с която са сключили договор за упражняване на права, или от нейните правоприменници, когато първоначално договореното възнаграждение се окаже несъразмерно ниско в сравнение с всички последващи съответни приходи от използването на произведенията или изпълненията.
2. Параграф 1 от настоящия член не се прилага по отношение на споразумения, сключени от субектите, определени в член 3, букви а) и б) от Директива 2014/26/ЕС, или от други субекти, по отношение на които вече се прилагат националните правила за изпълнение на настоящата директива.

Член 21

Алтернативни процедура за решаване на спорове

Държавите членки предвиждат, че споровете относно задължението за прозрачност по член 19 и механизма за приспособяване на договорите по член 20 могат да се отнесат за решаване чрез доброволна, алтернативна процедура за извънсъдебно решаване на спорове. Държавите членки гарантират, че представителните организации на авторите и артистите изпълнители могат да инициират такива процедури по конкретно искане на един или повече автори или артисти изпълнители.

Член 22

Право на оттегляне

1. Държавите членки гарантират, че когато автор или артист изпълнител е отстъпил чрез лиценз или е прехвърлил своите права върху произведение или друг защитен обект на изключителна основа, той има право да оттегли изцяло или частично лиценза или прехвърлянето на права, ако произведението или друг защитен обект не се използва.
2. В националното право могат да бъдат предвидени специални разпоредби за механизма за оттегляне, установен в параграф 1 като се вземат предвид:
 - а) особеностите на различните сектори и различните видове произведения и изпълнения; както и

- б) когато произведение или друг защитен обект включва приноса на повече от един автор или артист изпълнител, относителното значение на индивидуалния принос и законните интереси на всички автори и артисти изпълнители, засегнати от прилагането на механизма за оттегляне от отделен автор или артист изпълнител.

Държавите членки могат да изключат произведения или други обекти от прилагането на механизма за оттегляне, ако тези произведения или други обекти обикновено включват приноса на множество автори или артисти изпълнители.

Държавите членки могат да предвидят, че механизмът за оттегляне може да се прилага в рамките на определен срок, когато такова ограничение е надлежно обосновано от особеностите на сектора или от вида на съответното произведение или друг обект.

Държавите членки могат да предвидят, че авторите или артистите изпълнители могат да решат да прекратят изключителността на договора, вместо да оттеглят лиценза или прехвърлят на правата.

3. Държавите членки предвиждат, че оттеглянето, предвидено в параграф 1, може да се упражнява само след разумен срок след сключването на лицензията или на споразумението за прехвърляне на правата. Авторът или артистът изпълнител уведомява лицето, на което са били лицензирани или прехвърлени правата, и определя подходящ срок, в рамките на който да се извършва използването на лицензираните или прехвърлените права. След изтичането на този срок авторът или артистът изпълнител може да реши да прекрати изключителността на договора, вместо да оттегли лицензията или прехвърлянето на правата.
4. Параграф 1 не се прилага, ако правата не се упражняват главно поради обстоятелства, за които е разумно да се очаква, че ще бъдат отстранени от автора или артиста изпълнител.
5. Държавите членки могат да предвидят, че всяка договорна разпоредба, която се отклонява от механизма за оттегляне, предвиден в параграф 1, подлежи на изпълнение само ако се основава на споразумение за колективно договаряне.

Член 23

Общи разпоредби

1. Държавите членки гарантират, че никоя договорна разпоредба, която възпрепятства спазването на членове 19, 20 и 21, не подлежи на изпълнение по отношение на авторите и артистите изпълнители.
2. Държавите членки предвиждат, че членове 18 □ 22 от настоящата директива не се прилагат за авторите на компютърни програми по смисъла на член 2 от Директива 2009/24/ЕО.

ДЯЛ V

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 24

Изменения на директиви 96/9/ЕО и 2001/29/ЕО

1. Директива 96/9/ЕО се изменя, както следва:

а) В член 6, параграф 2 буква б) се заменя със следното:

„б) когато се използва с единствената цел за илюстриране при преподаване или научно изследване, с уговорката да е посочен източникът, и в обем, оправдан от нестопанската цел, която се преследва, без да се накърняват изключенията и ограниченията, предвидени в Директива (ЕС) ... на Европейския парламент и на Съвета**;

* Директива (ЕС) 2019/... на Европейския парламент и на Съвета от ... относно авторското право и сродните му права в цифровия единен пазар и за изменение на директиви 96/9/ЕО и 2001/29/ЕО (ОВ ...).“.

⁺ ОВ, въведете номер, дата и референция за ОВ на настоящата директива (PE-CONS 51/19 - 2016/0280(COD)).

б) В член 9 буква б) се заменя със следното:

„б) в случай на извличане за илюстриране при преподаване или научно изследване, с уговорката да е посочен източникът, и в обем, оправдан от нестопанската цел, която се преследва, без да се накърняват изключенията и ограниченията, предвидени в Директива (ЕС) ...⁺“.

2. Директива 2001/29/ЕО се изменя, както следва:

а) В член 5, параграф 2 буква в) се заменя със следното:

„в) по отношение на специфични действия на възпроизвеждане, извършвани от общодостъпни библиотеки, учебни заведения или музеи, или от архивни учреждения, които нямат за цел пряка или непряка икономическа или търговска изгода, без да се накърнява изключението, предвидено в Директива (ЕС) ... на Европейския парламент и на Съвета⁺⁺;

* Директива (ЕС) 2019/... на Европейския парламент и на Съвета от ... относно авторското право и сродните му права в цифровия единен пазар и за изменение на директиви 96/9/ЕО и 2001/29/ЕО (ОВ ...).“.

⁺ ОВ, въведете номера на настоящата директива (PE-CONS 51/19 - 2016/0280(COD)).

⁺⁺ ОВ, въведете номер, дата и референция за ОВ на настоящата директива (PE-CONS 51/19 - 2016/0280(COD)).

- б) В член 5, параграф 3 буква а) се заменя със следното:
- „а) използване с единствена цел за илюстриране при преподаване или научни изследвания, с уговорката да е посочен източникът, включително името на автора, освен ако това се окаже невъзможно, и доколкото е оправдано от преследваната нестопанска цел, без да се накърняват изключенията и ограниченията, предвидени в Директива (ЕС) ...“⁺;
- в) В член 12, параграф 4 се добавят следните букви:
- „д) да проучи въздействието от транспонирането на Директива (EU) ...“⁺ върху функционирането на вътрешния пазар и да посочи всички трудности при транспонирането;
- е) да улеснява обмена на информация за съответното развитие на законодателството и съдебната практика, както и за практическото прилагане на мерките, предприети от държавите членки за изпълнение на Директива (ЕС) ...“⁺;
- ж) да обсъжда всички други въпроси, които възникват във връзка с прилагането на Директива (EU) ...“⁺.

⁺ ОБ: въведете номера на настоящата директива (PE-CONS 51/19 - 2016/0280(COD)).

Член 25

*Връзка с изключенията и ограниченията,
предвидени в други директиви*

Държавите членки могат да приемат или запазят в сила по-общи разпоредби, които са съвместими с предвидените в директиви 96/9/ЕО и 2001/29/ЕО изключения и ограничения, за начините на използване или областите, обхванати от предвидените в настоящата директива изключения или ограничения.

Член 26

Прилагане във времето

1. Настоящата директива се прилага за всички произведения и други обекти, защитени от националното право в областта на авторското право към ... [24 месеца след датата на влизане в сила на настоящата директива].
3. Настоящата директива се прилага, без да се засягат сключените актове и придобитите права преди ... [24 месеца след датата на влизане в сила на настоящата директива].

Член 27

Преходна разпоредба

По отношение на споразуменията за лицензиране или прехвърляне на права на автори и артисти изпълнители се прилага задължението за прозрачност по член 19, считано от ... [36 месеца след датата на влизане в сила на настоящата директива].

Член 28

Защита на личните данни

Обработването на лични данни в рамките на настоящата директива се извършва в съответствие с Директива 2002/58/ЕО и Регламент (ЕС) 2016/679.

Член 29

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за постигане на съответствие с настоящата директива, в срок до ... [24 месеца след влизане в сила на настоящата директива]. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване.

Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното право, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 30

Преглед

1. Не по-рано от ... [7 години след влизане в сила на настоящата директива] Комисията извършва преглед на настоящата директива и представя основните констатации от него в доклад до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет.

До ... [5 години след датата на влизане в сила на настоящата директива] Комисията прави оценка на въздействието на специфичния режим на отговорност, предвиден в член 17 и приложим към доставчиците на онлайн услуги за споделяне на съдържание, които имат годишен оборот под 10 милиона евро и чиито услуги са били на предоставени на публично разположение в Съюза от по-малко от три години съгласно член 17, параграф 6, и ако е целесъобразно, предприема действия в съответствие със заключенията от оценката си.

2. Държавите членки предоставят на Комисията необходимата информация за изготвянето на доклада, посочен в параграф 1.

Член 31

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 32

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в ...

За Европейския парламент

Председател

За Съвета

Председател
